

METAFORUM

NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

M E T A F O R U M

NORSK MAGASIN FOR FAMILIETERAPI

Medlemsblad for Norsk forening for familierapi NFFT.

Utgis normalt fire ganger pr. år (januar, april, august, november) med deadline den 1. måneden før planlagt utgivelse (for augustnr.: 1. juni). Opplag 1300 .

REDAKSJON:

Kari Yvonne Kjøllås. Tlf: 32 845773 / Mobil: 900 979 96

Ottar Lingjærdesvei 8, 3403 Lier Mail: kariyk@online.no

Pål Abrahamsen Seilduksinstituttet AS, Markveien 23, 0554 Oslo

Mobil: 952 22 604 Mail: paabraha@online.no

Hilde Ingebrigtsen Tlf: 950 67 545 Mail: hildeingebrigtsen@yahoo.no

Faste skribenter:

Suzanne Børretzen : suzanneborretzen@yahoo.com

Jarle Svandal: Mobil: 98828378 Mail: jarle.svandal@gmail.com

NFFT: NORSK FORENING FOR FAMILIETERAPI

Adresse: PB 51, 2011 Strømmen. (merk post: NFFT / Metaforum).

WEBSITE: www.nfft.no

STYRET I NFFT:

Pelle Slagsvold Leder .

Blå Kors Behandlingssenter, Tennisveien 4. 0777 Oslo

Tlf: 94015245. Mobil: 91712933

Mail: pelle@convex.no / pelle.slagsvold@nfft.no

Henriette C. Alsing (styremedlem - nestleder)

Ambulant Familieenhet (AFE) Bjerketun, BUPA, Vestre Viken HF.

Tlf: 905164 63 Mail: henriette.alsing@nfft.no

Kristin S Breda (Styremedlem - webansvarlig)

Bærum BUP, BUPA, Vestre Viken HF, Sykehusvn.34, Bærum gamle sykehus

Mobil: 469 36 842 Mail: kristinbreda@me.com / kristin.breda@nfft.no

Kristin H Dahl. (Styremedlem)

Familieklinikken, Barne- og ungdomspsyk. seksjon, Sykehuset Telemark HF.

Ulefossveien 55, 3710 Skien.

Tlf: 40291243 Mail: kristin.helene.dahl@gmail.com / Kristin.dahl@nfft.no

Halvor de Flon (styremedlem)

Diakonhjemmets høgskole, PB. 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf: 95179924 Mail: halvor.deflon@nfft.no / deflon_2000@yahoo.no

Lennart Lorås (varamedlem / forskningsansvarlig)

Diakonhjemmet Høgskole, Postboks 184 Vinderen, 0319 Oslo

Tlf.: 22451971 Mobil: 98422113 Mail: lennart.loras@nfft.no

Ellen Vokes (varamedlem) Homannsbyen familievernkontor, Oslo.

Oscars gate 20, 0352 Oslo Tlf.: 91538296 Mail: ellen.vokes@nfft.no

Camilla Jensen Oanes, ABUP, Sørlandet Sykehus, 4606 Kristiansand

Tlf.: 95724601. Mail: camilla.jensen.oanes@online.no

SEKRETARIAT:

Joe Sowerby (Daglig leder / regnskapsansvarlig) (Påtroppende 2016)

Ungdomspsykiatrisk Klinikk, AHUS, Lørenskog

Tlf.: 416 79 801 Mail: joe.sowerby@nfft.no / joe@digitelling.no

Arne Kallekleiv (Medlemsansvarlig)

Familievernkontoret Øvre Romerike, postboks 202, 2051 Jessheim.

Tlf. 950 72 404 Mail: arne.kallekleiv@nfft.no

Medlemskap i NFFT

kr. 800,- pr år.

Inkludert i prisen er

4 nummer av tidsskriftet

FOKUS PÅ FAMILIEN

&

4 nr. av medlemsbladet **Metaforum**

Samt rabatter på foreningens

og andre arrangementer.

Bankkonto: 7874 05 96348

ANNONSER TIL METAFORUM

Vi tar gjerne imot annonser om det som skjer innen feltet, som kurs, seminarer, ledige stillinger, bokannonser, viktige begivenheter med mer.

Prisen er:

¼ side kr. 1.250,-

½ side kr. 2.500,-

1/1 side kr. 5.000,-

Annonser til bladet legges om ønskelig gratis ut på www.nfft.no.

Annonse kun på web Kr. 2.500,-

Annonser for kurs med min. 10% rabatt for NFFTs medlemmer er gratis.

Send teksten på e-post til kariyk@online.no

Frister og adresser står øverst på denne siden.

Bladet **Metaforum** styres etter fagpressens redaktørplakat.

Forside: Vincent van Gogh. «Terrasse du café le soir». Arles ca 1888. Olje på lerret.

Suzanne

Jarle

Hilde

Pål

Kari Yvonne
Ansvarlig redaktør

Hva skal vi si om sommeren i år. Jo, den har gått sin gang i sol og regn. Fint for hagen - og hagen er fin for undertegnende. Hage er terapi – og kan være en god metafor for akkurat det. Du kan ikke tvinge en hage til noe som helst. Du må gi naturen den tiden den trenger. Hver eneste plante har sine egne individuelle behov for å kunne trives, sin egen rytme og ulike behov for gjødning, sol, skygge og jordsmonn. Plantene trenger ikke bare omsorg og kunnskap fra gartneren, men også hennes evne til innlevelse. Hvor kommer planten fra, hvilket miljø slo den rot i, er forskjellen for stor til at den kan slå seg til ro her, henger den med hodet eller ser den ut til å trives ... osv. Men det ligger et lite paradoks i denne metaforen, for hvis det er hagen som har en terapeutisk effekt, hvem er da terapeuten? Hagen eller gartneren? Eller er det som i virkelig god terapi; at virksomheten er gjensidig forsterkende? Her inntar denne skribenten en ikke-vitende posisjon – både billedlig og faktisk talt.

Dette med å nærme seg alt levende med respekt for forskjeller og innlevelse i det ukjente blir forresten også tema i under Fønjulsseminaret Gamle Logen i år, der Arild Aambø stiller som foreleser dag 2. Han er som kjent en av våre mest profilerte løsningsfokuserte terapeuter. Dag 1 kommer Nora Bateson. Kanskje mest kjent som Gregory Batesons datter, men hun har så absolutt sin egen agenda i denne sammenhengen. Hovedfokus blir bl.a. på samfunnsendringer, migrasjon og integrering, under tittelen: "En verden i forandring – Kunnskap og erkjennelse". Dette skulle innbære høyst aktuelle tema for mange i disse dager - og vi tror det blir et både tankevekkende og praktisk nyttig seminar. Vi får også innledninger for dagene ved advokat og politiker Abid Raj - og sykepleier og terapeut Safia Haase - og musikalske innslag i løpet av de to dagene. Innholdet kan dere lese mer om i invitasjonen som er vedlagt dette nummeret av bladet. Sett av dagene allerede nå. Påmeldingen er åpnet på www.nfft.no

Apropos hjemmesiden. Den har fått ny layout i løpet av sommeren. Gå inn og se selv. Adressen er den samme som før: www.nfft.no

Nå nærmer det seg høst. En fin tid det også. Dette nummeret spenner fra vår til vår. Vi har med de siste innslagene fra Årskonferansen i februar, våren og sommerens systemiske kafeer, siste info om Juleseminaret og allerede noe om neste års Årskonferanse på Vettre og mye mer.

Nok en gang ønsker vi velkommen til vårt nye redaksjonsmedlem Jarle Svandal. Han er allerede i gang og har to innlegg i dette nummeret. Jarle er klinisk barnevern-pedagog og familieterapeut – og arbeider innen familievernnet. Han har også sittet en lengre periode i styret for NFFT og har hatt flere reisebrev, referater, og artikler i bladet tidligere og i andre tidsskrifter. En av artiklene hans bringer vi i sin helhet denne gangen.

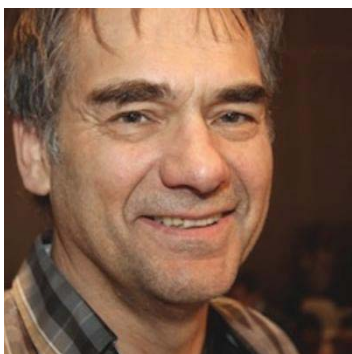
God lesning til dere –
og ha en fin høst,
med hilsen fra oss i redaksjonen.

Vi gjengir en av Eldbjørg Ribes tegninger til Nordisk kongress i Bergen 2008. Vi synes de tematisk kan være vel så aktuelle nå - så vi har tatt dem i bruk igjen.

STYRESIDEN

ORD FRA LEDER:

Pelle Slagsvold
Leder for NFFT

Når dette skrives er ferien over og hverdagen er tilbake for de fleste av våre medlemmer. Jeg håper ferien har gitt pågangsmot og overskudd til å gå løs på den jobben som kreves utover høsten og vinteren – på tross av at været ikke helt har svart til forventningene de fleste steder i landet.

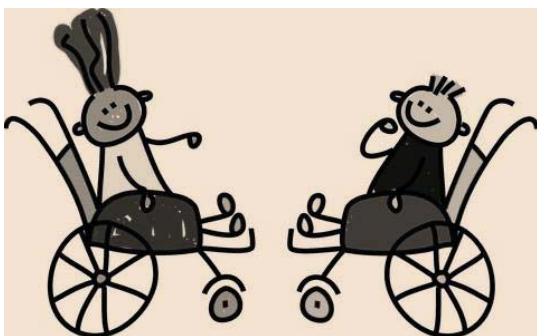
Siden sist har styret hatt flere komitémøter og en to dagers styresamling hvor vi jobbet med planlegging av Førjulsseminaret i desember i år "En verden i forandring – Kunnskap og erkjennelse" og Årskonferansen på Vettre i februar 2017 "Familieterapi i en ny tid – Kunsten å møtes". De siste brikkene for Førjulsseminaret har falt på plass i løpet av sommeren. Vi håper på god oppslutning et spennende arrangement.

Vårt sekretariat og styrets sekretær (Kristin S. Breda) har nedlagt et betydelig arbeid med å etablere ny hjemmeside for NFFT. Vi har store forventninger til den nye websiden. Dette arbeidet sammen med overføring av ansvar og fullmakter til ny daglig leder (Joe Sowerby) er nå slutført. Vi takker igjen avgående (Allan Etrup Hansen) for uvurderlig innsats for foreningen gjennom mange år – og den nye velkommen.

I slutten av mai var styret representert ved undertegnede på et møte i Riga – Latvia – sammen med ledere og andre representanter fra familieterapiforeningene i de fleste andre Europeiske landene. Saker som ble drøftet var bl.a. samarbeid over landegrenser, autorisasjons-systemer, migrasjonsutfordringene og nye familiesystemer dette fører med seg, noe som jo er planlagt utdypet i Athen – og på førjulsseminaret vårt i desember. Danmark, Sverige og Island var ikke representert, så nordisk samarbeid ble det ikke mye av, men representanten fra Finland, en ung mann, var lett å kommunisere med.

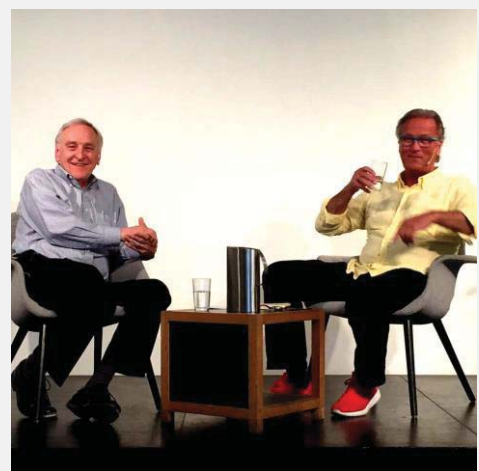
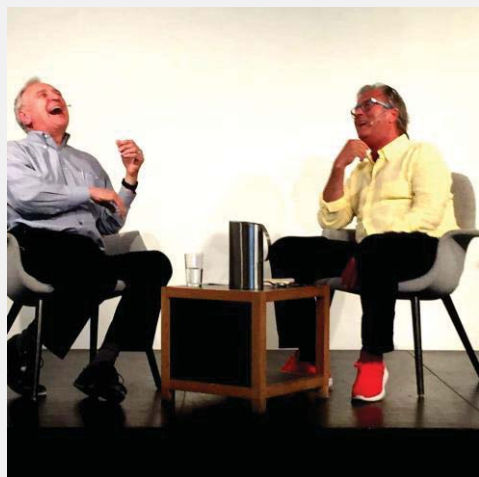
Ellers vil NFFT-styret være godt representert på EFTA-konferansen i Athen i september.

Systemiske kafeer i regi av styret er godt i gjenge. I mai hadde vi i Oslo Systemisk kafé med Stephen Madigan – og rett før sommerferien Karl Tømm. Begge disse, og kafeer fra andre deler av landet, kan dere lese om i dette nummeret av Metaforum.

Nok en gang vil jeg som stolt farfar nevne at tvillingene Iben og Markus trives og vokser. Nylig feiret vi ettårsdagen – og Iben har begynt å gå for en måneds tid siden og nå kommer Markus etter. De er to veldig forskjellige personligheter – tross like kår. Nye utfordringer venter når de nå skal begynne i barnehage. Spennende å følge med på dette.

Vennlig hilsen Pelle.

Systemisk kafé på Litteraturhuset i Oslo – juni 2016.

Karl Tomm intervjues av Hans Christian Michaelsen.

Referent: Marianne Nordlien

Amalie Skram-salen på litteraturhuset var fullsatt og stemningen var god da NFFT's leder Pelle Slagsvold ønsket velkommen til systemisk kafe med Karl Tomm.

Karl Tomm er professor ved University of Calgary, der han grunnla The Family Therapy Program i 1973. Tomm er en kjent og kjær skikkelse i familierapifeltet, blant annet for sitt arbeid med systemisk intervjuetodikk og utviklingen av et relasjonelt diagnosesystem.

Hans siste bok er «Patterns in interpersonal Interactions: Inviting Relational Understandings for Therapeutic Change» (Tomm m.fl. 2014).

Hans Christian Michalsen er høgskolelektor ved VID viten-skapelige høgskole (Diakonhjemmet) og hadde fått æren av å intervju Karl Tomm. Han er tidligere leder av NFFT og sitter i styret i EFTA (European Family Therapy Association).

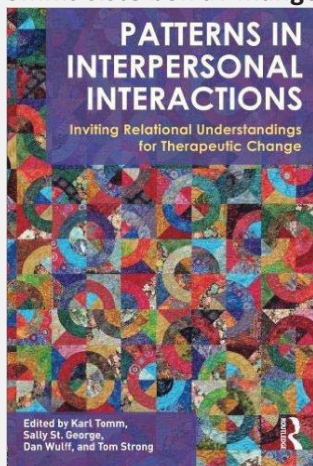
Hans Christian åpnet med å takke for muligheten til å ha en slik samtale, og fortalte at Karl Tomms bok «Systemisk intervju-metodik – utveking av det terapeutiske samtaleet» fra 1989 var den første fagboken han kjøpte, lenge før han i det hele tatt hadde hørt om familierapi. Hans Christian inviterte i den anledning Karl Tomm til å si noe om hvordan de fire spørsmåls-typene, (lineære, strategiske, sirkulære og refleksive spørsmål), som blant annet presenteres i den nevnte boken, har sammenheng med narrativ terapi og nyskriving av historier:

- Tomm: «Vi kan bruke interpersonlige spørsmål – «Hva tror du hun tenker at du tenker?» Vi kan intervju hvem som helst på denne måten, ved å sette personligheten inn som del av et fellesskap. Terapeuten kan også sette opp en session der noen intervjuer terapeuten, som om terapeuten er klienten.»

Hans Christan spurte om det er slik at terapeuten møter seg selv gjennom klientens øyne. Karl Tomm bekreftet dette, og fortalte at det er en mer «moving and significant» måte når klientene er med på det, da de blir lyttende til hva andre sier om dem.

Karl Tomm ga i den anledning et eksempel, der han fortalte en historie om et middagsselskap hvor han "møtte" seg selv -

Tomms siste bok av mange:

Amazon 2014

Karl Tomm (Editor), Sally St. George (Editor),
Dan Wulff (Editor), Tom Strong (Editor)

gjennom å intervju sin kone, som svarte som den internaliserte Karl.

- Tomm: *«Da jeg møtte meg selv, gjennom denne intervjuformen, oppdaget jeg at jeg snakket mer om jobb hjemme enn jeg trodde jeg gjorde – og at kommentarene ofte var negative i forhold til egen mestring, og det forundret meg hvordan min kone kunne tenke slik om meg. Jeg mente at det jeg delte med henne var mine opplevelser etter en arbeidsdag, men hennes beskrivelse av «Karl» var annerledes og mer negativ enn det jeg selv syntes om meg selv.»*

Dette fikk Tomm til å snakke mer positivt om alle de gode sidene ved jobben – som jo var det mest dominerende i hverdagen.

- Hans Christian stoppet opp litt, og ba Tomm forklare hvordan dette gjennomføres. Tomm inviterte Hans Christian til å prøve dette sammen med han for lettere å forstå, slik at HC var Tomm - og ble intervjuet som det. En morsom og illustrerende seanse.

Karl Tomm sa videre at mennesker ofte deler frustrasjoner og vanskeligheter med andre, og at dette kan være en effektiv øvelse for å folk til å ta ansvar. Han fortalte at gjennom alle disse årene med utvikling og praktisering av disse ideene, er det troen på å hjelpe som driver ham fremover:

- Tomm: *«For meg er det mer komplekst å hjelpe mennesker med psykologiske problemer enn fysiske problemer, og min forpliktelse til å hjelpe andre mennesker driver meg.»*

Hans Christian: *«Hvordan vet du at det hjelper?»*

- Tomm: *«Jeg kan aldri vite med sikkerhet, men det å åpne opp og gi rom for det ukjente er hjelpsomt. Open space for people to be more alive. Vi må vurdere hvor mye space som er hjelpsomt, for av og til kan for mye space føre til mer skade.»*

Hans Christian reflekterte rundt Hamlet's «to be or not to be, that's the question» - og foreslår omformuleringen: «To question or not to question, that is to be»?

Tomm fulgte opp med «to relate or not relate» og «to be or not to be connected». Han fortalte at mennesker kan prøve å ikke være connected, men den mest betydningsfulle connection vi har, er med oss selv og våre indre dialoger: «The relationship you have to yourself is the most intimate.»

Hans Christian ville vite hvordan han som er psykiater ble opptatt av relasjoner og familierapi:

- Tomm: *En av de betydningsfulle erfaringene jeg har som psykiater, var med en 14 år gammel jente som hadde rømt hjemmefra. Jeg var nysgjerrig på hva hun rømt vekk fra. Jeg spurte om jeg kunne møte familien, og det fikk jeg. Jeg var imponert over hvor snille de var og jeg var forvirret over hvorfor en 14 år gammel jente vil rømme fra så snille mennesker. Det ga ikke mening for meg. Så jeg spurte min veileder om å hjelp til å forstå dette, og han gjorde sitt beste med å forklare, men jeg var ikke fornøyd. På den tiden kom David Epston til Vancouver og underviste i familierapi, noe jeg ble interessert i.*

- *Jeg kan også fortelle en annen historie fra en workshop som også har gjort inntrykk på meg. Jeg jobbet på et psykiatrisk sykehus. Det var en dame der som var kronisk deprimer og det var alvorlig selvmordsfare. Hun fikk flere typer terapi, psykoterapi, individuell terapi, gruppeterapi, men likevel ga det ingen bedring. Hun fortsatte å være suicidal. Mannen kom jevnlig på besøk, av og til sammen med barna, og alle så han som en viktig støttespiller for*

henne. Slik holdt det på i uker og måneder. Mannen ble involvert i en alvorlig bilulykke der to mennesker i den andre bilen ble drept. Mannen var ikke alvorlig skadet selv, men på grunn av omstendighetene rundt ulykken, ble han siktet for uaktsomt drap. Han var vant til å gjøre alt i hjemmet fordi konen var syk, og han trivdes med det. Men etter ulykken ble det vanskelig å gjøre like mye, og det at han ikke mestret det, ble også vanskelig å takle. Konen bestemte seg for å prøve å hjelpe. Sykehuset ble usikre på om det var lurt å sende henne hjem med selvmordsfare, men bestemte seg for å sende henne hjem et par timer av gangen. Da hun var hjemme, tok hun seg av barna og følte seg bedre og bedre. Etter bare et par uker, følte hun seg bedre enn hun hadde gjort på flere år. Etter 12-18 måneder kom saken opp for retten. Dommen ble «ikke skyldig» og de droppet tiltalen. Paret følte seg lettet, og mannen begynte å delta mer hjemme. Jo mer han gjorde, jo mindre gjorde hun. Det førte til økt depresjon hos konen, og det endte etter hvert med at hun begikk selvmord. Det kom som et sjokk på alle, også for meg og alle mine kollegaer. Vi prøvde å forstå hva som skjedde her, ved å se på samspillet. Da han ble passiv, ble hun aktivert, og motsatt. Da han ble frifunnet og begynte å engasjere seg mer, ble hun mer passiv. Da jeg så dette, bestemte jeg meg for å ikke jobbe som psykiater. Jeg ville gått glipp av denne formen for relasjonell dynamikk. Jeg bestemte meg for å lære mer om familier og forstå relasjoner i et familiesystem. For meg var dette et veiskille. Den 14 år gamle jenta var også viktig, da den familien gjorde meg nysgjerrig. Men jeg følte ingen forpliktelse overfor systemet før jeg møtte denne familien som psykiater.

Hans Christian var også opptatt av hvordan Karl Tomm mener hans tilnærming til terapi har endret seg med årene. Han fortalte at han var en mer dominerende og konfronterende terapeut før og sa at han ble flau av å tenke på hvor aggressiv han var.

Hans Christian: Når oppsto denne endringen i din tilnærming?

- Tomm: Jeg jobbet med Milanoteamet og det ble den største forskjellen for min terapeutiske praksis. Følelsen av å feile gjorde at jeg ønsket å lære mer og ble åpen for nye ideer. Jeg hørte om Milanoteamet og ønsket å finne ut hva som rørte seg i Europa. Møtet med Milanoteamet førte for meg til en endring fra objektivisme til ideen om sosial konstruksjon i terapeutisk praksis, eller med andre ord: «multiple truth more than simple truth».

Hans Christian fortalte at han personlig har lest mye teori og om teorienes opphavsmenn, mens Tomm har møtt og jobbet med de fleste av dem. I den anledning fortalte Tomm at han blant annet hadde gleden av å møte Bateson:

Hans Christian: «Really? You have met them all. Tell us about it.»

- Tomm: «Bateson var veldig støttende, og han hadde troen på at tankene og mentale prosesser er sirkulære og mer komplekse enn det som blir anvendt i mental helse. Det vi tror på, erfaringer, våre tanker, hvem vi er og vår identitet, er sosialt konstruert. Akkurat som språket er et sosialt fenomen. Jeg snakker engelsk fordi jeg er født i en viss kontekst. Språket er ikke i hjernen, men språket er mellom oss. Ordene i språket som depresjon og psykose, er konstruert i relasjoner. Jeg prøvde å forstå for meg selv: hvordan kan mellommenneskelige prosesser konstruere og produsere individuell mental sykdom? Er det mulig å gjøre det? Deltakerne i en relasjon har deltakelse i mønsteret.

Mønsteret er ikke «inni» dem, men mellom dem. Mennesker som lever i et forhold er ofte ikke klar over sirkulariteten, de blir blind for mønsteret.»

Tomm og Hans Christian kom inn på vold, og Hans Christian spurte hvordan Tomm kan forklare fysisk og psykisk vold i en sirkulær modell:

- Tomm: *«Det handler om å rekonstruere ansvarligheten: «Accountability is more relational than responsibility». Ansvar handler mer om individet. Den beste måten å motta ansvarlighet på, er å reflektere. Ved å dømme eller beskyld, inviterer du til motstand. Du er i en posisjon over den andre, så ofte reagerer de enda mer. Hvis du i stedet kan invitere til refleksjon gjennom spørsmål; hva var det som skjedde med den andre personen? Var det dette som var intensjonen din? Jeg prøver å stille spørsmål for å åpne dette rommet i mellom dem. De gjenkjenner ikke at måten de gjør det på og den gode intensjonen, har dårlig effekt. De blir aggressive fordi de vil ha noe annet. Ved å øke mengden spørsmål som åpner dette rommet, kan de forstå sammenhengen mellom «good intentions and bad effects».*

Hans Christian avsluttet med et spørsmål om hvor Karl Tomm tror familieterapien og den systemiske tenkningen vil gå.

- Tomm: *“Vil du nå ha meg til å si at familieterapien er død? Han viser til en artikkel han arbeider med: “Family Therapy is dead” Jeg sier så fordi at når noe dør, vil noe annet vokse frem. Det er på et vis trist, er det ikke?”*
- Hans Christian: *«Jo, jeg håper på recovery eller et liv etter døden.»*
- Tomm: *«It will be, don't worry.»*

Karl Tomm avsluttet med å si at familieterapien vokste opprinnelig fram som en protest mot det bestående, mot den individuelle tenkningen. Vi kjemper fortsatt mot å egenskapsdefinere og individualisere problemer. Individet finnes ikke. Vi kan ikke behandle menneskelige problemer annet enn relasjonelt. Vi ser familien som en del av et større system, og prøver å invitere til nye perspektiver. Det er mange nye ideer og retninger som vokser frem, og det er mange måter å drive terapi på. Blant annet narrativ-, løsningsfokusert- og emosjonsfokusert terapi.

- Tomm: *«Det er mange av disse retningene som øker, og jeg tenker at det vil være bedre for oss å tenke familieterapien som en egen enhet. Det er mer respektfullt enn å tenke at familieterapien er bedre enn alle andre.»*

Marianne Nordlien
Familieterapeut
Master i familieterapi
marnord@broadpark.no

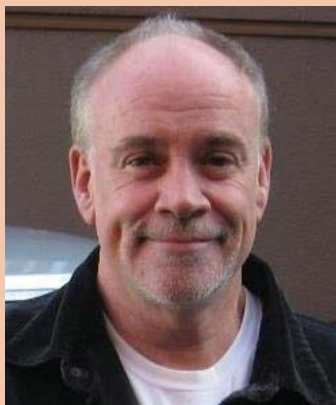

Planlagte systemiske kafeer høsten 2016:

Ella Kopperud - intervjues av Halvor de Flon, Litteraturhuset - tirsdag 06.09.16

Kenneth Gergen - Intervjues av Ottar Ness- Litteraturhuset - Amalie Skram salen onsdag 16.11.16

Følg med på www.nfft.no - og på våre facebooksider.

Utdrag fra Systemisk kafé

på Litteraturhuset i Oslo - mai 2016:

Stephen Madigan
intervjues av Lennart Lorås.

Gjengitt av Jarle Svardal.

Pelle Slagsvold introduserer

Lennart og Stephen

Fra forsamlingen

Etter at dager med sommervarme hadde lagt et grønt slør over Oslo, og denne vakre vårkvelden, var det igjen duket for Systemisk kafé på Litteraturhuset ved Slottsparken. Stephen Madigan var i byen i forbindelse med et to-dagers seminar, hvor han demonstrerte nye narrative ideer og en intervju-praksis med par i konflikt. Under kveldens arrangement i regi av NFFT ble han intervjuet av Lennart Lorås. Vi som var tilstede fikk overvære en samtale med mye humor, gode historier, men også kjennskap til en terapeut med stort engasjement for faget og de menneskene han møter.

Stephen Madigan er canadier, leder for Vancouver School of Narrative Therapy. Han har master både i sosialt arbeid og i råd-givningspsykologi, i tillegg til en doktorgrad i par- og familieterapi.

I dette intervjuet fikk publikum blant annet innblikk i Stephen Madigans vei inn i Narrativ terapi og praksis og hans første møte og relasjonen som utviklet seg til Michael White, men også til Karl Tømm og vår egen Tom Andersen.

NFFTs leder, Pelle Slagsvold, introduserer kveldens hovedpersoner. Så er vi i gang.

Lennart starter seansen med å vende tilbake til forrige gang han og Stephen møttes: "in the middle of Norway" eller "In the middle of nowhere?", som Stephen repliserte spørrende. Det hadde visst nok gått med en hel del whisky og "vært nesten romantisk i sol-nedgangen på Stokkøya, hadde det ikke vært for at Ottar (Ness) også var tilstede" ...

Lennart ville innledningsvis vite hvordan en tidligere nasjonal utøver i frisbee ble narrativ terapeut? og videre hvordan han kom i kontakt med Michael White?

Stephen prøver å gjøre en lang historie kort. Men før han kommer så langt retter han et øyeblikk fokuset over på Lennart og to store og dagsaktuelle begivenheter i intervjuerens liv. Det ene at han leverte sin PhD tidligere denne dagen, men også at han skulle gifte seg kommende lørdag. ...

Men tilbake til starten for Stephens introduksjon til Narrativ praksis og Michael White ...

Stephen jobbet i barnevernet etter sin bachelor. Da han var 20-21 år flyttet han fra Toronto til Calgary, Alberta, hvor han fikk jobb som gruppeterapeut. Dette var en klinikk med «skjermer og enveisspeil» hvor alt arbeidet hans ble filmet. Klinikken ble drevet av psykoanalytikere og de intervjuet og veiledet ham hver dag i de årene han tilbragte der. «Jeg tror jeg var i psykoanalyse i to og et halvt år», sier Stephen, med påfølgende latter.

I denne tiden begynte han å gå på Karl Tomm sine «lunsj-bag seminarer» på klinikken han drev i Calgary. Det var Karl Tomm som introduserte Milano-teamet og ideene fra Maturana i Nord Amerika. Stephen ble kjent med Karl Tomm og Karl fikk kjennskap til Stephen sin interesse for Gregory Bateson. Siden Karl Tomm inviterte så mange spennende foredragsholdere til Calgary ringte Stephen til Tomm sin klinikk for å høre om det var noe på gang. Karl Tomm fortalte om denne personen som skulle komme til Calgary for å snakke om sine familierapi-ideer ut fra Gregory Bateson. Denne personen var Michael White.

Etter en fuktig natt på byen med sine venner i Calgary et par måneder senere steppet Stephen opp på det gjeldende seminaret iført slitte jeans og en Neil Young t-skjorte. Han prøvde å gjøre seg usynlig i mengden av slips- og dresskledde mennesker.

Etter første kaffepause henvendte imidlertid Michael seg til Stephen (muligens pga. antrekket) og de kom i prat. Samtalene fortsatte i lunsjen, og etter at Michael sin workshop var over ble Stephen invitert til å overvære en terapiseanse i etasjen over. Stephen fikk sitte bak enveisspeilet sammen med Karl Tomm og to andre familierapeuter. Stephen beskriver hvor fasinert han var av det Michael White hadde snakket om og det han ble vitne til bak speilet. Michael hadde en terapisaamtale med en mor og en ung gutt på 12 år, som strevde med enkoprese. Dette viste seg å være det senere så berømte «Sneaky- poo- intervjuet», som var det første arbeidet Stephen så med Michael. *Jeg satt bak der. Jeg har ingen ide om hva denne fyren gjør, men jeg vil bare lære hvordan han gjør det*, sier Stephen.

Kontakten mellom Stephen og Michael fortsatte. Han forteller at han ble mer og mer begeistret for det narrative. Med fokus på de poststrukturalistiske spørsmålene, i sitt doktorgradsarbeid, benyttet Stephen seg av det materialet Michael sendte ham fra sine intervjuer.

Underveis i denne prosessen tilbød Michael ham å flytte inn og bo hos ham i Adelaide i Australia, noe han takket ja til. Under samme tak jobbet de sammen med 5-7 klienter hver dag. Etter å ha spist ute sammen på kveldene brukte Stephen tiden på å transkribere intervjuene og kategorisere spørsmålene. Stephen ble boende hos Michael i noen måneder.

Etter hvert dro han hjem for å fullføre sin PhD. Men like før han skulle forsvare doktorgraden kontaktet Michel ham igjen med ønske om at han skulle åpne en opplæringsklinikk i Canada. Stephen syntes dette var en fantastisk idé, på tross av at han ikke hadde penger. Selv om det satt langt inne, fikk han seg til å spørre sine foreldre om å få låne 5000 dollar. Han leide lokale i et varehusdistrikt med kontrakt på tre år og de tre første månedene gratis. Det ene førte til det andre... Han fikk åpnet sin første klinikk og startet å undervise.

Stephen var tilbake hos Michael White igjen i 1992 i noen måneder. «Han tillot meg å drive terapi mens han veiledet meg», forteller Stephen. «Det var et fantastisk og generøst forhold»

Hvilke ideer har hatt mest innflytelse på deg? spør Lennart.

«Jeg leser ikke egentlig narrativ terapi», svarer Stephen. «Man lærer ikke narrativ terapi hvis man bare leser». «Hva leser jeg for tiden?» spør han seg selv – og svarer at han leser forfattere fra ulike disipliner. Han forteller at han er fasinert av nyliberalisme og kritikken av denne. «Ideer som de-kontekstualiserer selvet»: «Hvis du leser markedet riktig og lever livet ditt på en ordentlig måte, så får du et suksessrikt liv». «At alt er opp til deg selv». Stephen mener å

se konsekvensen av denne tenkningen og politikken der han bor, i Vancouver i Canada. Stephen nevner i den forbindelse flere forfattere, blant andre sosiolog Svend Brinkmann, filosofene Michel Foucault og Gilles Deleuze, den canadiske sosiologen Arthur Frank og den politiske filosofen Todd May (USA).

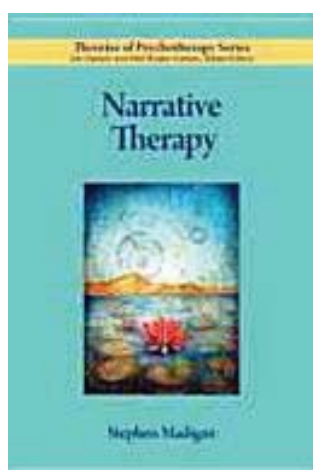
På spørsmålet om fremtiden for Narrativ terapi og praksis hevder Stephen at det «eksploderer rundt om i verden». Det avholdes konferanser. Stadig flere institutter åpnes, blant annet i Sør Amerika og Asia. Nye bøker utgis. I den forbindelse kommer han inn på boken sin: «Narrative Therapy, Theory and Practice» (kommer i revidert utgave til høsten), som har blitt en bestselger.

Stephen gir uttrykk for at CBT (Cognitive Behavioral Therapy) koloniserer og individualiserer verden... noe som bidrar til å begrense kreativiteten. Det er viktig med ideer fra et annet etisk ståsted, mener han. «Vi må fortsette å pushe praksis og ny teori». Milano, Strukturell og MRI har måttet vike. Det kan også skje med Narrativ. Rekonstruksjon og det å skape nye ideer er så viktig, sier han.

I løpet av intervjuet kommer også Stephen inn på sin rolle og samarbeidet med Det nasjonale konfliktteamet i Norge. Her jobbes det spesifikt med par i høykonflikt.

Avslutningsvis vil Lennart høre om hvordan Stephen ble kjent med Tom Andersen.

Stephen forteller at han holdt på med sin PhD og hadde lest «Reflecting Team». Han skulle til Oslo i forbindelse med verdensmesterskapet i frisbee. Stephen ønsket å besøke Tom i Tromsø i denne anledning og sendte ham et brev der han fremla sin forespørsel og sin kunnskap om Toms arbeider. Tom ringte ham og beklaget at han ikke kunne imøtekomme ønsket om å møte han i Tromsø. Men så spurte han Stephen om han kunne tenke seg å komme og feriere sammen med han og familien i nærheten av Kristiansand? Dermed fløy Stephen til Kristiansand, etter et noe skuffende resultat i mesterskapet i Oslo. Han ble møtt av Tom på flyplassen og de kjørte til en brygge der Tom rodde dem over til ferieøya. Stephen sier han tenkte: «Er dette virkelig? - I måneskinnet med Tom Andersen?»

Stephen Madigan

Amazon.co.uk 2011

«Narrative Therapy, Theory and Practice»

En bestselger som kommer i revidert utgave høsten 2016.

Stephen tilbragte 3 døgn på Sørlandet sammen med Tom. Når familien hadde lagt seg på kvelden ble han og Tom sittende ved peisen med en drink og snakke sammen. Stephen stilte spørsmål ... det ble stille ... lenge (virket som flere timer, men trolig bare noen minutter) «så kom de mest fantastiske svar». Stephen sier at Tom virkelig lærte ham noe om kraften, skjønnheten og elegansen i «stillhet», men også i det «å lytte».

Kvelden på Litteraturhuset ble avrundet som seg hør og bør med kommentarer og spørsmål fra et engasjert publikum, samt foreningens leder som takket Lennart og Stephen og de fremmøtte. Noen gikk hjem, mens andre tok et glass til ute i den vakre vårkvelden.

Jarle.svardal@gmail.com

Fra systemisk kafé i Tønsberg med Nora Sveaass:

Vil gi asylsøkerne tid.

Referent: Vibeke Lorentzen

Det finnes bare en fornuftig måte vi som hjelpere kan møte asylsøkere på, mener Nora Sveaass: *Den langsomme*.

Den erfarne psykologen møtte engasjerte tilhørere på biblioteket i Tønsberg 7. april, da Systemiske kafé ble arrangert i regi av Norsk forening for familierapi. Nora Sveaass ble intervjuet om familiearbeid med flyktninger av sosialantropolog Bente Thagaard og helsesøster Berit Christine Stokstad, som begge jobber med migrasjons-helse ved Familiehuset Villa Adler i Tønsberg.

AKTIV og BEKYMRET.

Nora Sveaass har i en kvinnealder arbeidet med flyktninger som har erfart brudd på menneskerettighetene, hun har forsket på de psykologiske konsekvensene av tortur og vold, og sett på hvordan ofrene kan behandles og rehabiliteres. Sveaass har også vært medlem av FNs torturkomité (2005-2013) og ble valgt inn som Nordens eneste representant i FNs underkomité for forebygging av tortur i 2014. Hun har mottatt både Bjørn Kristiansens minnepris fra Norsk Psykologforening og Amnesty Internationals menneskerettighetspris for sitt arbeid og engasjement.

Nora har nettopp utgitt en ny bok om menneskerettigheters betydning i helse- og sosialfaglig arbeid, «Hva skal vi med menneskerettigheter?», skrevet sammen med Elisabeth Gording Stang som er jurist.

Nå engasjeres hun blant annet av endringene i norsk flyktningpolitikk, ikke minst av innstrammingene i ordning med familiegjengforening.

- De senere år har stadig flere fått familiegjengforening, men nå snur regjeringen, konstaterer Sveaass med bekymring:

- Den nye politikken er for stram og for snever. Vi kan risikere at den fører til en del alvorlige situasjoner for familier som ønsker gjengforening. Vi som fagfolk må si noe om hva det betyr for familier å være borte fra hverandre, hvilken stor belastning det er. Vi må bruke det faget vi har og argumentere overfor politikerne, mener hun.

Gyldendal 2016

Elisabeth Gording Stang og Nora Sveaass

Profesjonsutøvere innenfor det helse- og sosialfaglige feltet utfører en rekke oppgaver som har betydning for ivaretagelsen av menneskerettigheter. Men det kan være krevende å få tak på hva menneskerettigheter egentlig er.

Hvordan skal man forholde seg til dem, og hvordan kan de ses på som verktøy i det daglige arbeidet? Dette ønsker forfatterne å gi noen svar på.

Fra Forlagets omtale

VI MÅ BLI FLINKERE

I samtale med intervjuerne delte Nora Sveaass konkrete historier om belastningene flyktning-familier som splittes opplever. Noen adskilles før flukten, noen under flukten. Mange opplever at det tar lang tid, ofte år, før de ser sine kjære igjen. En familie hvor mor er på flukt med små barn og far er i fangenskap eller på flukt et annet sted, risikerer at barna er blitt tenåringer før familien gjenforenes. Belastningene er betydelige, både for store og små. Nora Sveaass er opptatt av at hjelpeapparatet i Norge må bli flinkere til å snakke med flyktning-familiene om dette. På langsomt vis.

- Vi må ta oss tid til å snakke godt med hvert enkelt medlem i familien. Vi må ikke rushe, men forsøke å se både den enkelte og familien sammen, framholder hun.

VEILEDER OM GJENFORENING

Vi vet at familie har stor betydning for traumatiserte personer, men likevel er det forsket lite på hva som skjer med familier etter gjenforening. Sveaass har brakt familiens betydning inn i sitt arbeid med flyktningfamilier, noe som har resultert i et veiledningshefte "Familiegjenforening i eksil. Forebygging gjennom familiesamtaler".

- Familien er viktig for oss alle, og den er en buffer og beskytter i vanskelige situasjoner. Vi må vie familiens betydning mye oppmerksomhet også overfor flyktninger. Arbeidet med flyktninger forstørrer på mange måter en del av de spørsmålene vi vanligvis jobber med. Hvorfor har vi ikke styrket familiearbeidet overfor flyktninger, undrer psykologen.

- Heldigvis begynner en del norske familievernkontorer å ta imot flyktninger, og det er ustyrtelig viktig, påpeker Sveaass som kommer med følgende råd om hvordan vi best kan bruke det vi kan for å hjelpe flyktningfamilier:

- Vi må ha med henvisende instans! Ved å intervjuer både henvisende instans og familien avdekker vi lettere uklare situasjoner som gjerne oppstår i slike møter.

Sveaass ser også behovet for et fungerende, klinisk fagmiljø som kan være til hjelp for torturerte og traumatiserte flyktninger.

- Mange trenger oppfølging over tid. I dag er det vanskelig å få til denne kontinuiteten.

BARNDOMMEN STAKET UT VEIEN

Nora Sveaass har levd med flyktningeproblematikk hele livet. Som barn gikk hun på skole i Brasil. Elevene kom fra hele verden, bare på hennes skole i bydelen Ipanema i Rio de Janeiro, var minst 20 nasjonaliteter representert. Blant dem fantes også flyktninger, fra Ungarn, Jugoslavia og Egypt. Den sosiale nøden i landet var stor og den politiske uroen betydelig. To ganger, som 14- og 18-åring, opplevde Sveaass at Brasil ble utsatt for militærkupp. Barndommen staket ut veien for henne, og en lang og innholdsrik yrkeskarriere.

- Jeg så mennesker som ble rammet. Dette ønsket jeg å jobbe med, og nå er jeg snart pensjonist, sier hun med et smil.

- Jeg kom hjem til Norge og begynte å studere psykologi. Så kom kuppet i Chile i 1973. Det ble et vendepunkt på mange måter. I den perioden traff jeg mange både fra Chile og andre land som hadde flyktet til Norge. Mange var redde og våget ikke engang gå til lege. Mistroen til det offentlige var stor, kanskje sto CIA bak. På den tiden fantes lite litteratur vedrørende flyktninger. Vi skrev derfor brev til nyankomne chilenerne for å forklare at det ikke var farlig å gå til legen og om hva de burde spørre om. Det var aktivistarbeid, og man kan være ildsjel og aktivist riktig lenge.

NORA BYGGER OSS OPP

Nora Sveaass er et bevis på det. Da hun ble hedret med Amnesty-prisen, ga en av dem som har opplevd hennes engasjement på nært hold, følgende beskrivelse av Sveaass' arbeid: «Det tar kort tid for en torturist å ødelegge et menneske, men det tar mye lenger tid å bygge det opp igjen. Nora bygger oss opp igjen.»

Nå ønsker Nora Sveaass at vi bygger et velfungerende apparat som takler den nye flyktning-situasjonen. Det handler blant annet om raskt å kartlegge særlig sårbare flyktninger som har vært utsatt for store belastninger. Det handler om å gi familiene og familiemedlemmene tid og kontinuitet til å komme gjennom problemene. Og det handler om å samarbeide på tvers.

- I dag sitter vi på forskjellige jorder og vet ikke helt hva de andre gjør. Vi må sette oss på samme jorde, oppfordrer hun. Dessuten må vi bli flinkere til å takle utfordringene rundt familieforening.

- Vi har sett at mange opplever gjenforening i eksil, men spør vi nok om dette? Vet vi hvor mange som blir adskilt og kommer sammen igjen? Det er mange flere enn vi tror, og vi har ikke jobbet så eksplisitt med det, fastslår Sveaass og gir et eksempel på hvor viktig slike samtaler er:

- Jeg møtte en yngre mann som var henvist fra kommunehelsesøster til psykososialt senter. Han hadde vært i Norge en stund, hadde lært seg norsk og var åpen på at han søkte familie-gjenforening. Det tok imidlertid tid og han ble stadig mer fortvilet. Etter hvert mistet han norsken og gikk inn i en dyp depresjon. Så en dag fikk han kontakt med sin kone, men norske myndigheter ga ham beskjed om at hun ikke kunne komme. Grunnen var at de ikke var sikre på om dere felles barn på 6 år var hans. Vi fikk til slutt sendt blodprøver i diplomatpost. De ble analysert på farskapsavdeling ved Rikshospitalet og det var ingen tvil: barnet var hans. Da familien fikk komme etter tre uker var kona likevel sint. Hun mente han ikke hadde gjort nok for å få henne til landet. Han ble fortvilet og ba meg fortelle henne hvor fælt han hadde hatt det. Problemet var at hun ikke hadde tillit til oss. Jeg møtte henne, og snakket mye med henne, og etter hvert begynte hun å lytte. Det endte med at hun gråt og de holdt hverandre i hånda, og da hun gikk sa hun: «Dette er den viktigste samtalen jeg har hatt i mitt liv.» Siden har jeg fått brev hver gang de har fått et nytt barn eller en ny jobb. Jeg får fremdeles gåsehud når jeg forteller om dette. Tenk om vi ikke hadde hatt den samtalen den gangen.

RESPEKT, TILLIT OG DAMEVELDE

Både forskning og praksis viser at det ikke alltid er lett å komme tett nok på utenlandske familier. Det viser blant annet en rapport som ble gitt ut i desember 2015 som et samarbeids-prosjekt mellom Stiftelsen Kirkens Familievern og Senter for interkulturell kommunikasjon i Rogaland. SIK-rapporten slår fast at minoritetsfamilier, og da særlig muslimske familier, i liten grad oppsøker offentlige tjenester i forbindelse med familierelaterte utfordringer og konflikter. Forklaringene er flere: Konflikter løses tradisjonelt innad i familien, det finnes ikke tilsvarende tjenester i hjemlandet, informasjonen om profesjonelle tjenester og familievernet er liten, og frykten for ikke å bli forstått av hjelpetjenester som mangler interkulturell kompetanse, er stor. Dessuten viser undersøkelsen at mange nærer en betydelig skepsis til offentlige tjenester generelt og barnevernet spesielt.

- Så hva kan vi som fagpersoner gjøre for å oppnå tilliten vi trenger?

- Vi tar vel en del for gitt. Vi tar for gitt at folk skjønner hva vi driver med, at våre titler sier mer enn de gjør. I tillegg ser vi jo ganske like ut. Ikke lett å se hva som er den ene delen av systemet og hva som er den andre, slår Sveaass fast.

- Det er viktig at vi makter å undre oss, at vi på en respektfull måte prøver å skjønne hva som er viktig for dem, for at vi bedre kan forstå hvem de er. Særlig menn går ofte i forsvars-

posisjon i møte med det norske dameveldet som skal fortelle hvordan de skal være mann i Norge. Vi må bruke tid så han ser seg sett og føler seg respektert. Det dreier seg ikke om å støtte ham i hvordan han vil være far eller ektemann, men å skjønne hvor han er og hva han står oppe i av utfordringer. Vi må snakke godt med hver enkelt i familien, og vi er nødt til å prøve å skjønne deres verdensbilde, fra hvilken situasjon de snakker.

- Vi må få tak i logikken bak det vi ikke skjønner?

- Ja, det er ikke sånn at norsk tenkemåte er den universelle. Vi bør gi litt av vår ideologi til kjenne for å utvide den andres perspektiv, men vi må også utvide vårt eget. Vi må prøve å jobbe med å skape et felles jorde.

- Men flyktningstrømmer og terror kan vel rokke ved vår medmenneskelighet og tankegang?

- Terrorbølgen vi er inne i nå, er aldeles forferdelig og veldig truende. Det som er ekstra vanskelig er at de ekstreme gruppene ofte er blitt støttet fra oss i krisesituasjoner. Vi må gjøre en lærdom som sørger for at vi ikke skaper flere slike grupper. Og vi må forstå at man ikke bekjemper terror med terror eller menneskerettighetsbrudd med menneskerettighetsbrudd. Vi må ikke ydmyke potensielle terrorister, det forsterker jo bare hatet. Vi avhørte vår egen terrorist uten noen form for tortur og fikk all kunnskapen vi trengte, sier Sveaass.

Nora konkluderer:

- Det virker kanskje naivt, men det er det lov til å være: Jeg tror på at hele verden må styrke respekten for menneskerettighetene og at dette må prege alt arbeid vi driver med.

vibeke.lorentzen@tonsberg.kommune.no

FAMILIEGJENFORENING I EKSIL Forebygging gjennom familiesamtaler

Et veiledningshefte utarbeidet av RVTS Midt i samarbeid med Flyktningehelseteamet i Trondheim kommune, Psykologisk institutt, UiO og Institutt for sosialt arbeid og helsevitenskap, NTNU (2016)

Forfattere: Solveig Gravråmo, Jorunn Gran, Arve Skreslett, Vigdis Ledal, Tove Buchmann, Anne-Britt Johansen, Nora Sveaass, Sissel Reichelt og Berit Berg.

Tilbakemelding fra Systemisk kafé i Haugesund med psykologspesialist Kirsti Haaland.

Foto fra Psykologtidsskriftet:
Arne Olav L. Hageberg. Utsnitt..

Den 14. juni 2016 inviterte familieterapeutene Bent Rune Sinnes, Berit Synnøve Tysvær og Linda Gräfe til Systemisk kafé på Café Rene i Haugesund.

I sin forhåndsomtale av arrangementet skriver arrangørene at Kirsti Haaland gjennom mange år har vært toneangivende i utviklingen av det familieterapeutiske praksisfeltet i Norge. Hennes engasjement er fortsatt sterkt for barnet i familien og i samfunnet. Særlig har hun bidratt til å styrke og utvikle samtalen med barnet ved skilsmisse og samlivsbrudd.

Familieterapeut Berit Synnøve Tysvær fra Foreldre & Barn avdelingen ved Solstrand barnevernsenter intervjuet Kirsti Haaland.

NFFTs styre er veldig interessert i gjennomføringen og oppslutningen til arrangementet og har bedt om en tilbakemelding fra arrangørene.

Hvordan gikk det med Systemisk kafé i Haugesund, Bent Rune Sinnes?

- *Det ble en flott kveld. Det kom ca 30 personer og vi er godt fornøyd med oppslutningen. Berit Synnøve Tysvær og Kirsti Haaland sin samtale engasjerte. Vi er veldig takknemlig for at Kirsti gav oss muligheten til å bli litt bedre kjent med hennes erfaringer fra familieterapifeltet.*

Er det noe du vil fremheve fra deres Systemiske kafé nå i juni?

- *Jeg sitter igjen med motiverende utfordringer fra Kirsti om å utforske faglige begrunnelser og oppfatninger. Hun delte raust og engasjerende fra sin arbeidserfaring. Hun stod frem som en modell i det å våge å utfordre.*

Har dere planer for veien videre med Systemisk kafé i Haugesund?

- *Ja, vi planlegger en Systemisk kafé i løpet av høsten. Dato er ikke fastsatt men vi har flere ideer å gå videre på.*

NFFTs styre ønsker arrangørene og familieterapimiljøet i Haugesund og omegn lykke til videre med sitt arbeid og oppfordrer interesserte å delta på de Systemiske kafeene der. Referat og omtaler av arrangementene tas imot med takk og publiseres gjerne på www.nfft.no, på vår Facebookside og i Metaforum.

For NFFT
Kristin S. Breda,
styremedlem/webredaktør

PS: Innlegget er hentet fra NFFTs facebookside. Red.

Hjelp til å være far.

En del fedre stiller seg nølende til familierapi, men de opplever til sin overraskelse at effekten kan være positiv både for familien og dem selv.

Av Jarle Svardal

En versjon er tidligere publisert i Fontene 2015

”Jeg håpet (nesten) på at de hadde et svar på hvordan det var å være far.”

Jarle Svardal. Ny medarbeider (fast skribent) i Metaforumredaksjonen:

Fedres stemme har hatt liten plass i forskningen om familierapi.

Som behandler og familierapeut i barne- og ungdomspsykiatrien (BUP) har jeg møtt mange fedre som på ulikt vis opplever utfordringer i relasjonen til egne barn. Min rolle som familierapeut kan kanskje forenklet sies å handle om å bidra til ønskede forandringer i forholdet mellom foreldre og mellom foreldre og deres barn.

Feedback fra barn, ungdom, mødre og fedre på deres opplevelse av å være i en terapimenheng er viktig for meg som terapeut. Vi vet fra psykoterapiforskning at kvaliteten i alliansen mellom klient og terapeut og hvordan man føler seg møtt i terapi, har stor betydning for utfallet eller effekten av behandlingen (Wampold 2001).

Fra usikkerhet til trygghet

Janos Piros gjorde i 2006 en intervjuundersøkelse av menn som deltok i parterapi på familieavdelingen ved Modum Bad. Han fant tre temaer som særlig betydningsfulle for menns opplevelse av en positiv terapierfaring. Han beskriver en endringskronologi fra en «jeg-opptatthet» til en «de-fokusering» og til slutt en «vi-innsats». Jeg-opptattheten refererer til en innledende usikkerhet der mannen prøver å finne ut av terapisituasjonen, med et behov for oversikt, kontroll og trygghet. I de-fokuseringsfasen fortsetter trygghetssøkingen i relasjon til terapeuten, hvor profesjonalitet og en anerkjennende holdning er viktig. Når tilstrekkelig trygghet er etablert i forhold til egen posisjon og til terapeutens kyndighet retter han fokus mot sin partner og vanskene de har kommet til terapi for (vi-innsats).

Tor Fjeldstad gjorde i 2005 en kvalitativ undersøkelse om betydningen av kjønn for fedres møte med psykisk helsevern for barn og unge (BUP). Både Fjeldstad og Piros sin undersøkelse konkluderer med at terapeutens kjønn ikke er avgjørende, men at anerkjennelse og opplevelse av å bli forstått som mann er desto viktigere. Som Piros kommer Fjeldstad også frem til at grad av trygghet virker inn på opplevelsen av møtet med BUP. Tryggheten påvirkes av menns behov for mestring og kontroll, hevder Fjeldstad. Skyldfølelse for barnets vansker er en faktor som kan virke inn på opplevelse av utrygghet.

Betydningen av terapeutisk allianse

En god terapeutisk relasjon mellom terapeut og klient fremstår som den faktoren som har størst påvirkning på behandlingsresultatet (Haavind og Øvereide 2007 - 72).

Bruce Wampolds (Tuseth, mfl. 2006) har foretatt meta-analyse av flere tusen terapistudier i anerkjente fagtidsskrifter for å analysere effekten av ulike faktorer i terapi. Undersøkelsen innbefatter 250 forskjellige terapeutiske tilnærminger. Ut fra sine funn konkluderer han med at fellesfaktorene utgjør minst 70 prosent, og at spesifikke faktorer knyttet til den enkelte behandlingsmodellen bare utgjør høyst åtte prosent og uforklarlige variasjoner 22. Han drar ut fra resultatene en slutning om at terapi må forstås som en prosess hvor både klient og terapeut inngår i et tillitsfullt forhold til hverandre, der begge parter har tro på at det vil skje en positiv endring og samarbeider aktivt for å oppnå resultater.

Rekruttering og utvalg

I forbindelse med min masteroppgave i 2012 gjorde jeg en kvalitativ intervjuundersøkelse av fedre som har deltatt i familiebehandling i BUPs familie- og nettverksteam. Mitt utgangspunkt har vært å finne ut hvordan fedre opplever sin deltagelse i en slik behandlingsprosess. Det empiriske materialet består av dybdeintervju av fem fedre med barn henvist til utredning og behandling ved en lokal poliklinikk.

Fordi jeg selv har vært tilknyttet dette teamet, har jeg bevisst ikke rekruttert fedre jeg selv har hatt behandlerrolle overfor.

Jeg ba mine kolleger generelt om å gi meg kandidater der behandlingskontakten var avsluttet eller i en avsluttende fase, samt at det skulle være fedre som hadde vært mer eller mindre delaktige under hele behandlingsforløpet.

Fem av ti fedre sa ja til å delta, noe jeg vurderte som tilfredsstillende. Den yngste informanten er i begynnelsen av 20-årene,

den eldste er ca. 50 år. Tilsvarende er det en spredning i alder på barna fra rundt to til 15-16 år.

Informantene er alle biologiske fedre til sine barn. Fire av fedrene bor sammen med barna og deres biologiske mor, mens én av informantene har den formelle omsorgen alene for sitt barn, men er gift på nytt.

Jeg har i min undersøkelse ikke sett på hvilke metoder eller teknikker terapeutene har benyttet seg av. Mitt fokus har vært på fedrenes opplevelser av terapeutene og terapiprosessen.

Forventninger til behandlingen

På spørsmål om hva slags forventninger fedrene hadde til BUP og den prosessen de skulle inn i sammen med barna og sin partner, er svarene alt fra «lave», og «ikke så mange forventninger» til «positive forventninger». De fem informantene hadde noe ulikt kunnskapsgrunnlag om BUP på forhånd.

«Jens» og «Henning» opplevde at det tok tid å finne fram til riktig instans og at veien inn i behandlingssystemet var noe kronglete. Dette kan ha bidratt til at forventningene til behandlingsprosessen ikke var så høye.

«Thomas» var skeptisk til at sønnen skulle henvises, slik jeg oppfatter det.

I en innledende fase av behandlingen er det viktig at det informeres om BUP og om behandlingsprosessen og at man avklarer foreldrenes forventninger. Det er viktig å få tak i fedrenes/de pårørendes endringsteori, det vil si hva slags forståelse de selv har av hva som er problemet og hva slags løsninger de ser for seg. Dette kan bidra til økt trygghet i en tidlig fase av behandlingen og dermed ha betydning for den videre prosessen.

«Truls» kjente til BUP fra tidligere, men hadde negative erfaringer med barnevern, terapeuter og ulike hjelpeinstanser på forhånd, samtidig som han opplevde å ha stort behov for hjelp. Han hadde en litt

annen bakgrunn og inngang i farskapet enn de andre fedrene i utvalget.

Truls ble pappa som veldig ung og hadde lite kontakt med barnet og barnets mor. Da jentas mor ble syk, måtte han gå inn i en for ham inntil da ukjent verden som far til en tiåring. Jentas mor døde etter hvert, og Truls og hans kone måtte også takle datterens sorgprosess.

Truls: «Det var en forventning som var veldig positiv (til BUP).. For det å hankses med det der alene... eller jeg og nå kona mi... det ville jo være... Vi hadde jo ikke peiling... Så det var ingen av oss som hadde hatt noe barn boende hos oss... og hvert fall ikke i en sånn sorgprosess hvor moren er gått bort... Så det å få hjelp av BUP det var jo... uvurderlig...

Jeg håpet (nesten) på at de hadde et svar på hvordan det var å være far.»

Jens hadde en forventning om en viss rekkefølge i behandlingsprosessen. Han hadde sett for seg at terapeutene skulle gjøre en kartlegging og så stille en diagnose og at terapeutene deretter skulle komme med forslag til løsning.

Jens: «Hvis jeg skulle gjort det igjen og inn i en tilsvarende prosess da, så ville jeg i hvert fall være mye mer forberedt på prosessen. At det er en prosess og ikke «en analyse, diagnose og løsning». Det er en mer en glidende prosess hvor du ... underveis gjør en del grep. Som skaper en gradvis løsning da.»

Betydningen av terapeutenes kjønn

Hver av informantene har møtt to terapeuter, enten to kvinner eller en kvinne og en mann. Jeg spør alle fedrene om de tror terapeutenes kjønn har hatt betydning for dem og erfaringene de gjorde seg.

Ingen av dem legger dette noen vesentlig betydning, men reflekterer over hva slags forskjell det eventuelt kunne innebære.

Truls: «Jeg tenkte ikke på det sånn ... Jeg skulle til BUP, og BUP var skummelt. Og de jeg møtte var superbra!»

Karl: «Det første jeg tenkte på var ... at kona mi hadde vært her en gang før. For da kunne ikke jeg. Og så var det den stereotypen at selvfølgelig er det to kvinner som skal sitte og intervju oss, og de tar sikkert morens parti da. ... Men jeg må si at rett etter bare noen minutters samtale så synes jeg de var ganske ... hva skal du si, lyttende, til begge parter. Jeg opplevde ikke noe forskjellsbehandling.»

Inkludering i behandlingen og likebehandling av far og mor

I mitt utvalg er gjennomgangstenen en opplevelse av å bli inkludert i behandlingen og av likebehandling mellom dem som fedre og mødrene. Alle deltok på lik linje med sine partnere. De opplevde ingen forskjellsbehandling når det gjaldt hvor mye de fikk plass og hvordan det de sa ble vektlagt. Flere beskriver terapeutene som «nøytrale».

Jens: «Jeg følte det som veldig nøytralt... Det er jo klart at i enkelte settinger så føler du ofte kanskje at kvinnene snakker sammen og mennene snakker sammen og sånn. Men her følte jeg... Det var veldig på kryss og tvers. Så det var helt fint.»

Fedrenes opplevelse av hvordan de ble møtt og klima i samtalene

Rober og Seltzer (2010) beskriver hvordan familieterapeuter, på tross av gode intensjoner, kan representere en form for kolonialisering av familien. Å opptre som en koloniasator kan forstås som at terapeuten blir i overkant mye opptatt av å ta ansvaret for familien og fokuserer for mye på endring. Ved å gjøre dette viser ikke terapeuten respekt for familiens tempo og

overser deres egne ressurser og bidrag til forandring.

Rober og Seltzer vektlegger en balansering mellom å koble seg på familiens lidelse så vel som det repertoar av ressurser de har utviklet. De oppfordrer terapeuter til å arbeide sakte og til å være kritiske til egne gode intensjoner. Mer spesifikt bør terapeuter stille spørsmål ved ideer og hypoteser de får om familien, samt holde oppe en kontinuerlig nysgjerrighet og be om feedback fra familiemedlemmene på den terapeutiske prosessen (Rober & Seltzer, 2010).

Fedrene jeg intervjuet, beskriver en stemning av trygghet i terapirommet. De bruker ord som «behagelig atmosfære», «veldig god stemning», «fant tonen», «god kjemi», «lett stemning» og «avslappet». De omtaler terapeutenes væremåte som vesentlig for opplevelsen av terapiprosessen, slik jeg tolker det. Tempoet i samtalerne virker også å være tilpasset familiene.

Når jeg spør Jens om spesielle opplevelser eller erfaringer fra det å ha vært i BUP, svarer han:

«Det som har vært spesielt bra, er vel den stemningen som de to lagde. Det er en behagelig atmosfære her. Begge de to er veldig behagelige typer. Jeg kan ikke tro at alle er like gode som dem. Det mener jeg! Det er nesten ikke mulig ... fordi det er så ofte du havner i en situasjon hvor du liksom skal snakke om litt personlige ting... og det er ofte jeg har følt at «dette her blir litt kleint»... er det ikke det det heter? Altså at man... ikke slapper av så godt da. Men det følte både kona mi og jeg altså, i denne situasjonen. Og jeg følte også at det var veldig enkelt å snakke sammen, veldig naturlig.»

Videre sier Jens:

«De hadde mange ideer og forslag som var bra. Det store positive var vel hvordan de skapte helheten på det. ... Tryggheten. Åpenhet.»

For Truls var det som sagt litt skummelt å komme til BUP, men dette endret seg raskt.

Truls: «Etter første gangen så kjente jeg med en gang... men det her er jo ikke noe fælt... dette er jo bare bra... Den angsten, i gåseøyne, den gikk bort... Nervøsiteten... det var ikke noe problem å avtale et nytt møte, som kunne være veldig snart... for de fortalte oss ikke: «gjør sånn, gjør sånn, gjør sånn». De hørte på oss, og så kom de... «men hva tror du om kanskje noe sånt...?»

Thomas var spent på hvordan han og kona ville bli oppfattet av terapeutene. Han og familien kom til BUP grunnet sønnens uro:

Thomas: «Følte vi liksom ble behandla som andre voksne, «normale» foreldre, ikke som noe eget sært.»

Samtalenes betydning og nytte for fedrene og familiene

I intervjuene synliggjør informantene et ideal om å være tilstedeværende fedre, både følelsesmessig og når det gjelder oppfølging av barna i skole og fritid.

Henning, Jens og Truls er tydelige på at familiebehandlingen har hatt betydning for hvordan de tenker om seg selv som fedre og sin farspraksis. Det kommer fram at de i utgangspunktet ønsket kontakten med BUP og hjelp til å håndtere en vanskelig situasjon. Henning kommer flere ganger inn på begrepet «mindfulness» og det å «være tilstede» i situasjoner med sønnen, og en bevisstgjøring av egne reaksjonsmønstre, som et utbytte av behandlingsprosessen.

Jens beskriver en økt bevisstgjøring av rollen som far og at han har tatt en mer sentral plass i sin relasjon til sønnen, i samråd med sin kone. Han merker også at sønnen i stadig større grad forholder seg mer til ham enn til moren.

Thomas hadde et annet utgangspunkt. Han var imot henvisning til BUP og hadde en

klar oppfatning av at konas depresjon delvis var forårsaket av at hun opplevde å ha «et krevende barn». Han følte at han ikke fikk kommet fram med sin egen forståelse av hva som var problemet. Thomas kjente at dette var vanskelig å tematisere. Han hadde en forventning om at terapeutene skulle se det slik han så det og være eksplisitte på dette. Sånn sett opplevde han ikke at behandlingen gjorde den forskjellen han kanskje håpet på. Thomas gir imidlertid uttrykk for at hans mening og forståelse av barnet ble hørt og at hypotesen om en utviklingsforstyrrelse, som var utgangspunktet, ble skrinlagt. Han beskriver også en økt trygghet i rollen som far. Mye feedback fra terapeutene på hans samspill med sønnen var betydningsfullt i så måte.

Hvorvidt Karl var positiv eller negativ til en henvisning til BUP kommer ikke klart fram av intervjuet. Han mener terapi-forløpet ikke har gjort noen forskjell for hans oppfatning av seg selv som far eller på hans farspraksis. Samtidig kommer det flere ganger fram i intervjuet at han var opptatt av at barna ikke skal føle skyld for foreldrenes konflikter. Det kan tolkes som dette har vært et sentralt tema i behandlingen og at han som far i større grad er blitt bevisstgjort og er eksplisitt om dette overfor barna.

For Truls ble hjelpen og støtten fra BUP svært viktig for hvordan han skulle «skape seg selv som far». I intervjuet forteller han mye om denne prosessen og hvor viktige terapeutene i BUP har vært for ham. Truls opplevde å få hjelp til både å forstå datteren og sorgprosessen hun gjennomgikk, og hvordan han skulle «koble seg på» og få til en trygg tilknytning. Truls fikk hjelp til å utvikle en annen slags språk for å forstå og snakke med datteren, samt å etablere en ny familiekultur med rammer, grenser og et innhold med verdier fra ham selv og fra hans kone.

Jarle: «Hva gjorde den prosessen for din del? Hvilken betydning har den hatt for deg som far?»

Truls: «Masse sjøltillit. Tro på meg sjøl. Ikke være bekymra. De reglene jeg setter, er ikke en dum regel å sette. De har fått meg til å tenke mer. Så jeg har jo vokst som person... blitt... mer åpen, og samtidig bare innsett ... at det er ikke skummelt å be om hjelp.»

Ble hørt

Gjennomgangstonen i mitt materiale er at fedrene stort sett har hatt gode opplevelser når de først har kommet til terapi. De føler at deres stemmer har blitt hørt. Det er underliggende i det fedrene forteller at de raskt opplevde trygghet i terapirommet og i relasjon til terapeutene. Ingen av fedrene tillegger terapeutenes kjønn videre betydning, men er mer opptatt av egenskaper ved de terapeutene de møtte og hvordan de selv som fedre og familie ble møtt.

Fedrene beskriver stemningen og atmosfæren i terapirommet som avslappet og preget av letthet, trygghet og åpenhet. Terapeutene beskrives med ord som profesjonalitet, kompetanse og innsikt.

En av fedrene legger særlig vekt på humor.

Blanding av å få råd/tips og det å bli hørt i forhold til egne meninger og ideer sier noe om prosesser preget av samarbeid og en kombinasjon av terapeutenes kunnskap/ekspertise og fedrenes/foreldrenes egne ressurser/kompetanse.

Jeg oppfatter dessuten at fedrene opplevde at tempo var tilpasset, at endring ikke ble forsert og at terapeutene hadde fokus på prosess, var viktig for dem.

Respondentene snakker også om hvor viktig det var for dem å bli behandlet som «normale foreldre» og møte en ikke-dømmende holdning hos terapeutene.

Det kommer ikke spesielt fram i intervjuene hva slags metoder og teknikker terapeutene har benyttet seg av. Dette har heller ikke vært mitt fokus i undersøkelsen. En av fedrene snakker imidlertid mye om «Mindfulness» - som et element fra Dialektisk adferdsterapi. En annen trekker frem film (Marte Meo) som et viktig hjelpemiddel i det å få feedback på seg selv som far.

Hvilke metoder og teknikker som benyttes ikke er det mest avgjørende, men at allianse og et godt samarbeidsklima er det

mest vesentlige, jamfør Wampold og Lambert - med flere. I dette ligger det selvsagt også at mål og valgte metoder som benyttes er i tråd med hva fedrene og familiene føler seg komfortable med og er enige i.

En annen slutning som kan trekkes fra materialet, er at BUP og deltagelse i familieterapi kan ha en viktig betydning, ikke bare for det henviste barnet, og at symptomtrykket reduseres. Fedre kan samtidig få hjelp til å komme nærmere sine barn og en mulighet til å justere sin rolle som far i en retning de selv ønsker.

jarle.svardal@gmail.com

Litteratur

- Bjertnæs, Ø.A., A. Garratt, J. Helgeland, O. Holmboe, K.A. Dahle, K. Hanssen-Bauer, J. (2008). «Foresattes vurdering av barne- og ungdomspsykiatriske poliklinikker». Tidsskrift for Den Norske Legeforening, nr. 9.
- Fjeldstad, Tor. (2005). «Samtaler med fedre. Hvilken betydning har kjønn for fedres møte med psykisk helsevern for barn og unge?» Fokus på familien nr. 2.
- Haavind, Hanne og Øvereidet, Haldor. (red). (2007). Barn og unge i psykoterapi. Samspill og utviklingsforståelse. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag.
- Piros, Janos. (2006). Menns refleksjoner over erfaringer i parterapi. Masteroppgave ved avd. for helsefag, høyskolen i Buskerud.
- Rober, Peter og Seltzer, Michael. (2010). «Avoiding Colonizer Positions in the Therapy Room: Some Ideas About the Challenges of Dealing with the Dialectic of Misery and Resources in Families». Family Process, Vol. 49, No. 1.
- Tuseth, Anne Grethe, Sidsel Sverdrup, Haldis Hjort, Christine Friestad. (2006). Å spørre den det gjelder. Erfaringer med bruk av Klient- og resultatstyrt terapi I psykisk helsearbeid. R- BUP. Helseregion Øst og Sør.
- Wampold, Bruce E. (2001). The Great Psychotherapy Debate. Models, Methods, and Findings. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates.

Fra Vette 2016:

Her følger referater fra de workhopene som ikke ble presentert i forrige nummer av Metaforum:

Workshop med Trude Aarnes:

«Seksualitet i terapirommet»

Hva tenker familieterapeuter om å tematisere seksualitet i terapi?

Referent: Rune Zahl-Olsen

Trude Aarnes redegjorde for fremgangsmåte og funn i sin masteroppgave i familieterapi og systemisk praksis, men viste også til andre studier om terapeuters holdninger og erfaringer med seksualitet som tema i terapi.

To forskjellige diskurser om seksualitet ble presentert.

Først ut var diskursen: «Scientia Sexualis» som hovedsakelig handler om at samleie er noe man har for å få barn. Seksualiteten utenfor det er noe som skal temmes og disiplineres.

En historisk utviklingslinje ble beskrevet, om hvordan lovverk, kirke og legestand har begrenset og disiplinert seksualiteten. Som eksempel kan nevnes at homofili og BDSM var diagnoser tidligere, og dermed ble regnet som sykdom eller som noe galt. Et konkret eksempel på dette, sier Aarnes, er at i 1870 årene var hovedårsaken til innleggelse for kvinner på Gaustad sykehus onani.

Foredragsholder kunne også fortelle at tidligere ble ulike midler laget for å temme sexlysten. Både Corn Flakes og kneippbrød ble utviklet med dette i tankene. Den andre diskursen som vi ble presentert for var «Ars Erotica» som omtaler seksualitet som nytelse, lyst, glede og frihet. En diskurs som ifølge Aarnes enda ikke har fått innpass i studiene til leger, psykologer, familieterapeuter og sosionomer.

Engasjementet fra salen var stort gjennom hele workshopen og spørsmål ble det mange av underveis, noe Aarnes taklet fint samtidig som hun holdt fremdrift i sitt fremlegg.

Trude Aarnes:
Spesialist i sexologisk rådgivning NACS, sykepleier og jordmor med master i familieterapi, institutt for klinisk sexologi og terapi.

Fra ”plakaten” kan vi lese:

Utgangspunkt i min masteroppgave i familieterapi og systemisk praksis, handler om hva familieterapeuter tenker om å tematisere seksualitet i terapi. Det finnes svært lite forskning om emnet. Den forskningen som er gjort viser at seksualitet er et vanskelig tema for psykoterapeuter, derfor blir det ofte utelatt. Hvis man ser det med et sosialkonstruksjonistisk blikk, er dette ikke overraskende. Hvis man følger seksualitetens historie og tradisjoner i Norge og i Vesten er dette en del av menneskers liv som er blitt utsatt for sterke meninger. Kirken og enkelte ledende filosofer har vært premissleverandører for forvaltning av seksualiteten i Europa. Legestanden har videreført dette negative synet og etter hvert implementert det i sin vitenskap. Dette negative synet som handlet mye om at seksualiteten var til for reproduksjon. Seksualitet som nytelse ble ikke akseptert. Dette synet på seksualitet påvirker oss fremdeles i dag. Når vi ser på helsevesenets implementering av seksuell helse, er det nesten fraværende. Utdanningsinstitusjonene for helse og sosialt arbeid har også i liten grad implementert undervisning i sexologi.

Funnene i den kvalitative studien min viser blant annet at informantene synes at seksualitet er et vanskelig tema å tematisere i terapi.

Det fremkommer også at med erfaring og mengdetrening føler de seg mer komfortable med temaet. Terapeutene har med seg sine personlige erfaringer og holdninger som kan forstyrre terapien. Hvis det i terapien fremkommer lovstridig aktivitet blir det alltid tematisert av terapeuten.

Del 2 av workshopen inviterer jeg til en diskusjon om temaet: hva tenker tilhørerne om å tematisere seksualitet i terapi? Hvilke erfaringer har terapeutene med dette temaet, og hvordan tenker de seg det fremover, er det et aktuelt tema for psykoterapeuter.

Fra hennes egen studie viste hun til seks funn (om det var tilfeldig med seks (sex) funn er uklart).

1. Seksualitet er naturlig for mennesket og bør derfor kunne tematiseres i terapi
2. Mange sliter med seksuelle problemer og synes det er vanskelig å ta dette opp. Derfor er det terapeutens ansvar å tematisere det.
3. Terapeutens personlige forhold til seksualitet er med i terapi.
4. Når terapeutens personlige erfaringer og holdninger blir hemmende i terapien.
5. Hvis det fremkommer seksuell tvang, overgrep eller lovstridige aktiviteter i terapi er terapeuten forpliktet til å gå inn i det.
6. Trening gjør mester og terapeuter som får erfaring med å ta opp seksualitet opplever at det blir lettere og lettere.

Noen direkte kritikk til egen oppgave ble ikke løftet frem, selv om det nok ville vært mulig i forhold til flere av funnene. Eksempelvis vil en Tom Andersen inspirert dialogisk terapeut kunne stille seg negativ til å selv bringe temaer inn i terapirommet, slik som Aarnes beskriver i punkt to. Hun sa at fordi det er vanskelig for klientene å bringe seksualitet på banen, må vi som terapeuter gjøre det. Etter min mening tror jeg det kan være sant for mange andre temaer også, men ut fra en dialogisk og ikke vitende tilnærming kan det være utfordrende. Nå skal det sies at den engasjerte tilhørerskaren kom med mange spørsmål og kommentarer, så det kan være at Trude Aarnes ikke kom igjennom alt hun hadde planlagt å si.

Med dette vil jeg bare takke for en engasjerende workshop.

Rune Zahl-Olsen
Familieterapeut. Familieenheten, ABUP, Kristiansand
Rune.Zahl-Olsen@sshf.no

*

WORKSHOP med Åse Holmberg

”Klienters erfaringer og opplevelser av tro og religion i par og familieterapi”

Åse Holmberg gjorde en mastergradsoppgave på dette temaet allerede i 2007, men anså seg aldri som “ferdig” med temaet.

Da muligheten for et doktorgradsstipendiat på Diakonhjemmet (nå VID) dukket opp i 2013 ble ideen videreutviklet sammen med hennes hovedveileder, Per Jensen og stipendiatet var et faktum.

Workshopen innledes med at Åse forteller fra sin PhD studie om: "Hva betyr spiritualitet for familierapeutisk praksis". Studien bygger på Cathy Charmaz (2006; 2014) constructivist grounded theory, og er en kvalitativt empirisk studie. Studien har følgende forsknings-spørsmål:

- Hva er familierapeuters og klienters forståelse av spiritualitet
- Hva er familierapeuters personlige erfaringer og hvordan påvirker dette den terapeutiske dialogen?
- Hva er klienters erfaring av spiritualitet i familieliv og terapi?
- Hva slags kompetanse har terapeuter om spiritualitet?

Temaet spiritualitet, kan beskrives både sekulært og religiøst. Spiritualitet handler om menneskers livsmening, eksistensielle temaer, verdier og livssyn, men kan også handle om tro og religion og et forhold til Gud, Allah eller en høyere guddommelig makt. Holmberg hevder at menneskers spiritualitet er relasjonell, og påvirker våre familieliv, relasjoner, vårt samfunn, forhold til naturen og verden i øvrig. Spiritualitet kan også bety relasjon til Gud eller Allah.

Som del av doktorgradsarbeidet har Holmberg intervjuet seks klienter og 11 systemiske familierapeuter. Selv om spørsmål om tro og eksistensialitet kan sies å være viktige tema i mange menneskers liv, er dette et felt hvor det er skrevet svært lite (Wampold & Imel, 2015). Holmbergs prosjekt er derfor et viktig bidrag om et underkommunisert tema.

Gjennom workshopen viser Holmberg til en rekke utdrag (transkripsjoner) fra informantenes erfaringer med spiritualitet som tema i terapi. Gjennom eksempler fra intervjuene synes ordet spiritualitet imidlertid å være et ord som har frembragt et utall følelser hos både klient-informantene, terapeut-informantene og andre diskusjonspartnere. Holmberg inviterer derfor også workshop deltagerne med i en diskusjonen om hva ordet spiritualitet betyr for hver enkelt og hvordan vi forstår informantenes beskrivelser. Nok en gang synes det å bli bekreftet at ordet spiritualitet forstås fler fasettert. Et gjentakende tema synes kanskje å være at ordet spiritualitet ikke nødvendigvis best oppsummerer informantenes eksistensielle holdninger og erfaringer. Flere av historiene fra datamaterialet, handler om hvordan klient-informantene opplevde at religion ble tematisert i terapi. Flere av klienthistoriene omhandler informantenes beskrivelser av ens "tro" som en slags konstant "trygghet" i livet. En trygghet som ligger til grunn, uansett hvordan livet "ser ut" og hvilke utfordringer det gir. En "rød tråd" fra datamaterialet er også at klientene ønsker at terapeutene eksplisitt skal uttrykke at spiritualitet er et tema en kan snakke om i terapien. Det betyr imidlertid ikke at spiritualitet nødvendigvis vil være et viktig tema for klientene, men det beskrives som avgjørende at terapeutene kan "romme" temaet, om nødvendig.

Selv om interessen for tro og religion i terapifeltet er underkommunisert, ser vi økt interesse for både religion og eksistensielle temaer i samfunnet for øvrig, enn for noen få ti år tilbake. Åse tror at våre nye landsmenn og deres mer naturlige forhold til egen tro og religion er en medvirkende årsak til dette. Spørsmålet er derfor, hvordan vil familierapifeltet respondere på denne utviklingen? Et doktorgradsprosjekt lar seg vanskelig beskrive over noen få ord. Om jeg likevel skal våge en kort oppsummering vil jeg låne noen ord fra en av klient informanten: "Hele mennesket må få plass"

Lennart Lorås
Styremedlem, NFFT
systemictherapy@outlook.com

Vettre 2016:

WORKSHOP med Arne Kallekleiv,
familieterapeut og sexolog,
Torkel Fristad Rudolph, familieterapeut,
Ailin Andresen erfaringskonsulent og
Anett Møller Poulsen erfaringskonsulent.
Alle ansatt på Romerike familievernkontor.

”RØDE OG GRØNNE FAMILIESAMSPILL”

**Et gruppeopplegg for par der den ene eller begge
har vokst opp med foreldre som er psykisk syke,
rusmisbrukere eller voldelige.**

Ref.: Kristin H. Dahl

«Det er ikke deg det er noe galt med ... »

Torsdag ble vi invitert med på en spennende og berørende workshop av fire engasjert personer. De presenterte for oss et gruppeopplegg for par der den ene eller begge har vokst opp med foreldre som har psykiske, voldelige eller rusrelaterte livsutfordringer.

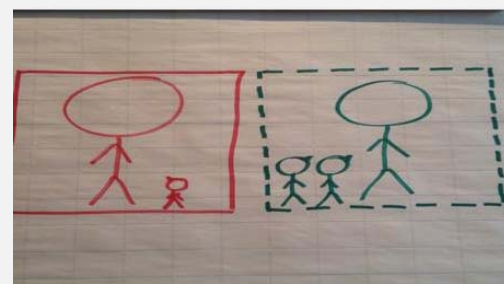
Foranledningen til dette gruppetilbudet startet i en samtale med et par, hvor det kom frem at hun hadde vokst opp med en psykisk syk mor. Hun erfarte at relasjonen til moren ”låste” henne inne i et mønster. Behovet for å forstå den tilknytningsmessige forskjellen på en oppvekst i en åpen familie med trygge voksne og en oppvekst der den voksne tok all plass i en lukket familie med tette grenser, ble sentral. Sammen utviklet de en metafor som viste seg å bli nyttig for det videre arbeidet.

«Rødt og grønt samspill i familier»

De utviklet metaforen som en måte å forstå sammenhenger i livet på. Det er forskjell på samspillet mellom familie-medlemmene når en vokser opp i en familie med ”åpne” grenser og der barnas behov er i fokus. I dette samspillet regulerer barna i stor grad nærhet og avstand til de trygge voksne i forhold til hva de har behov for. Og barna får kunnskap om, og hjelp til å regulere følelser når de har behov for det. I et rødt samspill er det i hovedsak den eller de voksnes behov/ følelser som er i sentrum og barnas oppgave er i stor utstrekning å dekke de voksnes behov, eller i mange tilfeller, beskytte seg mot dette. Barnas viser normale

Ailin, Anett, Arne og Torkel

*”Gjennom å delta i gruppen
opplevde jeg at jeg ikke er alene og
at det ikke er meg det er noe galt
med. Det gjorde at jeg gradvis
kunne akseptere meg selv”.*

Arne Kallekleiv

reaksjoner på et unormalt samspill. Metaforen brukes gjennom alle de 6 samlingene og har en sentral funksjon knyttet til mange av temaene som berøres.

Erfaringskonsulentene delte med oss, egne erfaringer og hvordan dette gruppetilbudet hadde hatt betydning i deres liv. **”Gjennom å delta i gruppen opplevde jeg at jeg ikke er alene og at det ikke er meg det er noe galt med. Det gjorde at jeg gradvis kunne akseptere meg selv”**. Dette har de siden tatt del i og er ansatt ift gruppetilbudet som Romerike Familievernkontor tilbyr i dag.

Målet for gruppetilbudet er:

- At par skal forstå hva som skaper ubalanse i forholdet, forstå samspillet og endre det.
- Forstå hverandres reaksjoner – sette gamle reaksjonsmønstre inn i en ny sammenheng
- Par skal få hjelp til å se samspillet, ikke personen som konfliktskaper
- Den enkelte skal få hjelp til å redefinere sin historie og skape ny fremtid.
- Få håp
- Bryte generasjonsarven

Sentrale temaer som berøres i disse samlingene er:

- Presentasjon av metaforen røde og grønne familiesamspill.
- Forstå egen historie i et rød/grønt perspektiv
- Tilknytningstraumer og konsekvenser for parforholdet
- Meg eier ingen – om å flytte hjemmefra/ut av den røde familien
- Regulering av distanse og nærhet i sosiale og intime relasjoner
- Håp for fremtiden.

Teorigrunnlaget som ligger til grunn for dette tilbudet knytter seg til ulike teori. Her viser de til narrativ tilnærming, systemisk teori / strukturell familieteori, tilknytningsteori, traumeteori samt pårørendeperspektivet.

Kunnskap om hvordan vi forstår egne reaksjoner og ikke minst hva som er naturlige reaksjoner på unormale situasjoner fremhever de som viktig. Her har det vært nyttig og nødvendig å lene seg på ulike teorikunnskap for å forstå sammenhengen mellom erfaringer og reaksjoner.

Terapeutene formidlet at effekten dette tilbudet har hatt var større enn forventet. Det har vist seg å være «avdiagnostiserende». Det vil si at noen av deltagerne har fått endret og tatt bort diagnoser de tidligere har fått tildelt i behandlingsapparatet.

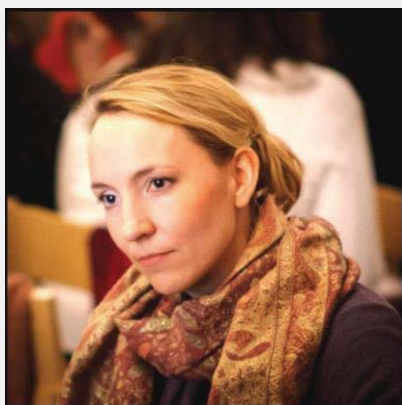
Det har vært av stor betydning at den som har vokst opp i et rødt familiesystem har med seg partneren i en parallell prosess underveis i dette forløpet. Det er mye kraft i nye historier og det kan gi rom for håp på veien videre.

En av kommentarene terapeutene fremholder fra evalueringene etter årskonferansen er:

« Hvorfor har ingen sagt dette før? »

Det var mange i rommet som fikk ta del i teamets erfaringer og det vil ikke være å overdrive dersom jeg sier at vi alle lyttet på ekte, ble inspirert og imponert over gruppetilbudet de sammen hadde utviklet. Tusen takk.

Kristin.dahl@nfft.no

Kristin M. Holst

Fra ”plakaten” kan vi lese: Hvordan spiller parterapeutens yrkesrelaterte erfaringer en rolle i egen parrelasjon?

Jeg ønsker i min workshop å snakke om tema «parterapeutens private par». Hvordan spiller parterapeutens yrkesrelaterte erfaringer en rolle i egen parrelasjon? Workshopen vil bygge på min master levert juni 2015. Gjennom kvalitative intervjuer har jeg fått tatt del i mange tanker og refleksjoner gjort av erfarne parterapeuter i forhold til hvordan de opplever at deres yrke påvirker deres private par. Vi har sammen sett på hvilke forventninger, ideer og diskurser som de opplever i forhold til seg selv som partner. Diskurser i samfunnet, ideer på arbeidsplass og i faglitteratur, og forventninger fra både en selv og ens partner.

Terapeutene har fortalt meg om hvordan de opplever at de tar med seg sine yrkesrelaterte erfaringer og sin kunnskap in i egne relasjoner og har problematisert rundt hvordan dette kan se ut på ulikt vis.

Som parterapeut jobber man med noe som i perioder av livet kan stå svært nær egne opplevelser, parallelle prosesser er ikke utenkelig. Hva gjør det med terapeutene å jobbe med noe så nært eget liv? Hva gjør det med opplevelsen av eget par?

*

Vette 2016:

Workshop med Kristin M. Holst:

”Parterapeutens private par”

Kristin Holst, familieterapeut ved Familievernkontoret i Sør-Trøndelag, holdt workshopen ”Parterapeutens private par” på fredag formiddag. Der presenterte hun materiale fra sin mastergradsoppgave, basert på intervjuer med fem erfarne par-terapeuter, som hun gjenga i form av sitater. For å maskere deres identitet, hadde hun gitt dem ulike fargenavn, som hun mente passet dem godt.

Kristin, som det faller naturlig å omtale ved fornavn, var åpen om egen bakgrunn, i forhold til valg av tema for sin oppgave. Slik jeg forsto henne, var hennes fokus særlig sammenhengen mellom *egne roller* og *andres forventninger*. Som barn hadde hun merket at andre så annerledes på henne, både som prestedatter - og etter at foreldrene skilte seg. Hun har også tenkt mye på hva andre forventer av henne som barnevernpedagog, og nå som familieterapeut.

Hun har søkt etter litteratur på dette, uten så mange funn. Blant disse anbefalte hun følgende:

James Guy (1987) – ”The personal life of a psychotherapist”.

Kahn & Fromm (2001) – ”Changes in the therapist”.

Sherry Hatcher (2014) – ”What psychotherapists learn from their clients”.

Kristin er opptatt av diskurser, eller rådende ideer, som står sentralt i vår kultur, som tanken om varig kjærlighet, sammen-hengen mellom *vilje* og *arbeid*, og omkvedet ”å feie for sin egen dør”. Det er spesielt når man bryter med en idé, eller når det som forventes ikke etterleveres, at man merker hvilke krav eller forpliktelser som egentlig lå innbakt i diskursen. F.eks. kan det være i forbindelse med et samlivsbrudd, eller når man ikke innfrir egne forventninger til seg selv som partner i eget forhold, at man i sterkest grad merker et diskursbrudd. Det kan også være når yrkesrelaterte erfaringer kommer til syne utenom arbeidstid, kanskje på hjemmebane, eller når man ”hilser på” sitt eget parforhold i terapirommet.

Det var kun åtte som deltok på denne seansen, som tillot intimitet i form av tett dialog mellom Kristin og deltagerne, både om det hun formidlet, og refleksjoner i forhold til egne erfaringer blant tilhørerne. Tilbakemeldingene fra de som hadde besvart NFFT's evaluerings-skjema ga Kristin en høy score, med kommentarer som: ”Erfaringsnært, godt fremført” og ”Åpnet for ettertanker”.

Et par sitater legges til denne korte oppsummeringen, som ikke på noen måte kan dekke det vi fikk høre fra intervjuene med parterapeutene, men disse lar seg heller ikke så lett gjengis. Derfor velger jeg heller å referere Kristins kollegas artige oppsummering av hva man holder på med på et familiekontor: ”innvikling, utvikling og avvikling” – samt et alvorsord fra Yalom: ”Only the wounded healer can truly heal”.

Henriette C. Alsing

Workshop med Yngve Kolltveit:

”Jakten på det gode samliv: Hva er lykke?”

Hvordan vil par som mener de har et godt samliv
beskrive det gode samliv?

Oppsummering ved Ellen Kirkebø Landa.

”Å være god nok for den andre i et godt nok liv”

Workshopen, en presentasjon av Yngve Kolltveits masteroppgave i familierapi og systemisk praksis, samlet ca. 10 tilhørere. Både den norske, svenske og islandske foreningen var representert blant publikum. Kolltveit innledet med å beskrive hvorfor han hadde valgt dette temaet. Kolltveit fortalte at han var nysgjerrig på hva par som mener de har et godt samliv opplever som sine ressurser, og hva opplever de selv som kjernen i sitt parforhold?

”Hvordan vil par som mener de har et godt samliv, beskrive det gode samliv?” var forskningsspørsmålet som ble utgangspunkt for oppgaven.

Undersøkelsen ble basert på kvalitative intervjuer med tre par som hadde levd sammen i over 15 år. Det empiriske materialet ble diskutert ut fra forskning på tilfredse parforhold og teori om kommunikasjon og samliv, deriblant språkssystemisk teori og tanken om den romantiske diskurs. Fenomenologisk metode (IPA) ble benyttet i analysen.

Språk, trygghet og realistiske forventninger

Parene som ble intervjuet understreket alle viktigheten av å kunne snakke godt sammen for å kunne forebygge negativt stress og for å kunne snakke frem de gode historiene fra sitt felles liv. Parene understreket også betydningen av trygghet og tilhørighet. Denne tilknytningen ble blant annet beskrevet som ”tråden mellom hjertene”. Å ha realistiske forventninger til samlivet var et annet poeng informantene formidlet som viktig. Felles verdier et annet.

”Å jobbe for det”

Alle parene i undersøkelsen var opptatt av at de måtte jobbe for å ha et godt samliv, utsagn som ”et ekteskap går ikke av seg selv” viser dette. Parene formidlet også at de opplevde samlivet som et felles byggeprosjekt, et arbeidsfellesskap der de skaper noe verdifullt. Parene understreket også betydningen av å sette seg mål og jobbe sammen for å nå disse.

YNGVE KOLLTVEIT,
familierapeut og pastor i
Hånes Frikirke, Kristiansand

Fra ”plakaten”:

Presentasjon av funn og refleksjoner
rundt en masteroppgave fra
masterstudiet i Familierapi og
systemisk praksis ved
Diakonhjemmets høyskole.

I masteroppgaven har
problemstillingen vært: ”Jakten på det
gode samliv: Hva er lykke”.
Forskningsspørsmålet har vært
”hvordan vil par som mener de har et
godt samliv, beskrive det gode
samliv”.

For å svare på dette, har jeg foretatt
kvalitativt intervju av tre par som selv
ville beskrive sitt samliv som godt.

Jeg har diskutert det empiriske
materialet ut fra tidligere forskning på
tilfredse parforhold, samt utvalgt
teori om kommunikasjon og samliv,
der språkssystemisk teori og tanken
om den romantiske diskurs har fått
størst plass.

Det ser ut som at mine informanter
har klare tanker om hva som
kennzeichnet et godt samliv. Språket
ser ut til å ha en helt sentral plass der
de samskaper historien om det gode
samliv. Realistiske forventninger blir
snakket frem, noe som gjør at det
gode samliv også kan romme
forskjeller og utfordringer i samlivet
og livet for øvrig. Språket er sentralt i
å gjøre parforholdet til en trygg
relasjon der felles verdier blir løftet
opp. Å jobbe for at parforholdet skal
forbli en sunn relasjon, ser ut til å
være helt naturlig for mine
informanter. Alt dette gjør parene i
stand til å ha et felles fokus på en
større hensikt utover selve
parforholdet. Slik jeg forstår mine
informanter er summen av dette et
godt samliv.

Det ble underveis stilt spørsmål fra salen om hvorvidt informantene hadde nevnt fysisk nærtegn eller sex som en del av et godt samliv. Kolltveit svarte at parene ikke hadde trukket frem seksualitet og intimitet og at han selv heller ikke hadde stilt spørsmål om temaet. En av tilhørerne spurte hvordan Kolltveit forstår fraværet av temaet i undersøkelsen? Kolltveit påpekte at han hadde latt parene snakke fritt etter åpne spørsmål fra intervjuguiden. Han understreket at han ikke ønsket å pense inn på konkrete tema, men heller la parene definere hva de selv opplevde som viktig i sine samliv.

Kolltveit avsluttet med å vise til at slik han har forstått materialet i sin undersøkelse blir de ovennevnte funn summen av det gode samliv.

ellanda3@gmail.com

*

Og dette var alt fra NFFTs årskonferanse på Vettre 2016.

Det meste ble presentert i forrige nummer av bladet.

NFFT-styret og Metaforum takker alle bidragsyttere, både aktører og skribenter.

På den følgende siden finner dere første info om Årskonferansen 2017.

Følg også med på www.nfft.no

*

SAKER TIL GENERALFORSAMLINGEN:

**Saker som ønskes behandlet på NFFTs generalforsamling 2017
må være styret i hende innen 10. november 2016.**

Årskonferansen finner sted på Vettre 9. og 10. februar 2017

Styret

NFFT

1. annonsering av NFFTs årskonferanse
og generalforsamling 9. og 10. februar 2017
på Vettre i Asker.

Familieterapi i en ny tid - kunsten å møtes.

Om Psykiatri, diagnoser og systemisk arbeid.

Bilde: Roer Ask Simonsen

Hovedforelesere:

- **Johan Sundelin.**

Ph.D., leg. psykolog, leg. psykoterapeut og psykoterapiveileder.

"Familieterapeutisk arbeid i en diagnostisk kontekst"

- **Tor Johan Ekeland.**

Dr. philos, professor i psykologi ved Høgskulen i Volda.

"Terapi i nyliberal kontekst – utfordringer for familieterapien"

Begge foreleserne er velkjente foredragsholdere innenfor familieterapi-
feltet og virksomme som klinikere, veiledere, undervisere og forskere.

De har begge skrevet og bidratt til flere fagbøker og har en rekke
publikasjoner bak seg, bl.a. i Fokus på familien.

Påmelding via www.nfft.no - Åpner 1- september.

(Kun for medlemmer av NFFT)

Følg med på NFFTs hjemmeside Norsk forening for familieterapi

NB: Påmelding av workshop: Senest 31. oktober 2016.

Sendes camilla.jensen.oanes@nfft.no

"Det er slutt. Historier om løsrivelse"

Vi gratulerer Sissel Gran med enda en ny bok !!! En bestselger i sitt slag.

Dette er en bok om forhold som går i oppløsning, fortalt med stemmen til den som går.

- Vi vet mye om de forlattes situasjon, om deres sjokk og fortvilelse, men vi vet mindre om hva som leder opp til en beslutning om å gå ut av et forhold.

Denne boken er et svar på en lesers oppfordring om å gi utbryteren en stemme. «Folk gir opp for lett i dag» sier mange. Noen gjør det, men denne boken handler om lange farvel der utbrytere har verket innvendig i årevis, og der beslutningen om å gå har vokst seg frem over tid.

Her forteller de med sine egne ord om hvorfor de gikk, og sammen med dem viser forfatteren de virkelige grunnene til mange helt vanlige samlivsbrudd: Følelsen av langsom tilintetgjørelse. Sorgen over tilknytningsbåndet som langsomt trevles opp.

Mennesker går ikke fra hverandre på grunn av krangler, kommunikasjonssvikt eller ulikheter i personlighet, de går fordi de føler seg ensomme, utraderte og forlatte i parforholdet. De går for å redde sitt døende selv.

Forfatterens ønske er at partene i et parforhold skal forstå løsrivelsesprosesser bedre, kjenne igjen trinnene i ødeleggende grunnscener og kunne lese varselsignaler i eget parforhold. (Fra forlagets omtale).

Aschehoug 2016

Foto: Sara Lu Gran Reiertsen

Sissel Gran trenger ingen inngående presentasjon for medlemmene av NFFT. Hun er mangeårig medlem av foreningen og har deltatt med bidrag både på NFFT's årskonferanser og på førjulsseminaret i Gamle Logen, men vi tar likevel med en kort presentasjon.

Sissel er psykologspesialist, utdannet fra UiO 1979, og driver i dag privatpraksis i Oslo. Hun har mange års erfaring fra rusbehandling og psykisk helsevern (Ullevål sykehus 1979-1997). Arbeider i dag som

parterapeut og veileder i parterapi, foredragsholder og skribent.

Sissel brenner for psykologisk folkeopplysning og har vært avisskribent fra 1993. Hun skriver nå bl.a. for avisa Morgenbladet. Sissel er også forfatter av flere allmenn psykologiske bøker: "Kjærlighet i hastighetens tid" (2005). "Kjærlighetens tre porter - Vendepunkter i nye og gamle forhold" (2007). "Hekta - på et håp om kjærlighet" (2010) skrevet i samarbeid med Nora Skaug. Hennes hittil siste bok er "Det er slutt - historier om løsrivelse" (2016).

For arbeidet med boken ble gitt et bidrag fra NFFT-fondet. Dette er nevnt på s. 2.

Redaksjonen har et eksemplar til anmeldelse. Se nest siste side i bladet.

Metaforumredaksjonen

BOKOMTALE:

Det går for sakte i arbeid med psykisk helse og rus

Gjennom 15 essays belyses sentrale temaer som menneskelige ressurser og muligheter, om det å få bestemme selv og betydningen av gode og hjelpsomme relasjoner.

Omtale ved Helene Arnesen

Familieterapeut / Sosialkonsulent i Hedmark Fengsel

I boka «Det går for sakte - i arbeidet med psykisk helse og rus» ble jeg i forordet til Bengt Karlsson introdusert for nyansen mellom livet som går så fort og endringene i tjenestene som ikke følger utviklingen - men derimot går veldig sakte. Forordet avsluttes med setningen « (...) – *veldig få av oss ER det andre tror vi er – vi er så uendelig mye, mye mer.*». Nettopp dette kan sies å være essensen i boka. En bok hvor 15 ulike fagpersoner, med varierende arbeidsbakgrunn innen rus og psykiatri, har fått leke seg fritt med å skrive essays med utgangspunkt i påstanden «*Det går for sakte i arbeidet med å endre tjenestene for personer som erfarer psykisk helse- og rusvansker.*».

Resultatet er intet mindre enn spennende. Noen essay er preget av faglige terminologier, hypoteser og spørsmål til undring, refleksjon og forskning, mens andre har mer personlig preg basert på egne opplevde erfaringer med fagfeltet. Felles ytrer de alle et sterkt ønske om videreutvikling, slik at fagfeltet og de tjenestene som hører derunder kan treffe medmennesker med utfordringer mer der de faktisk er, enn at de defineres for å passe inn i det «unormale».

Essay som skriveform har gjort denne boken til noe annet enn andre akademiske bøker. Bengt Karlsson skriver i innledningen om valget av essay som skriveform, bakgrunnen for invitasjonen til sine medforfattere og ikke minst opplever jeg at han gir et stikk til den eksisterende litteraturen på feltet. Kan denne boken, med sin nytenkende skrivemåte bidra til å skape en bølge av mer erfaringsbasert litteratur i utdanningsfeltet? I så fall tenker jeg at den har bidratt til et godt steg i riktig retning ...

Flere av essayene må jeg si jeg nikket med i - med sterk følelse av gjenkjennelse fra egen arbeidserfaring med feltet, med en klump i magen av medfølelse og frustrasjon over den virkeligheten som skisseres fra fagfeltet. Noen andre essay opplevdes imidlertid i en slik faglig kontekst at det var vanskelig å få følelse av sammenheng med resten av boka. Dermed opplevde jeg boka mer som en samling av ulike essay enn en akademisk bok. Kanskje kan det skyldes at også jeg er av

Bengt Karlsson (Red)

Gyldendal 2016

Red.: Bengt Karlsson

Bidrag fra:

Anders Johan W. Andersen,
Ellen Andvig, Marit Borg,
Mette Ellingsdalen,
Jan Kåre Hummelvoll,
Bengt Karlsson, Benny Lihme,
Kurt Johan Lyngved,
Ottar Ness, Anne Grete Orlien,
Jaakko Seikkula,
Rolf Sundet, Odd Volden,
Trond F. Aarre.

den «gamle skolen», når det kommer til utdanningsfeltet og at dette preget min lesning, og at mitt valg om å lese redaktørens omtale av kapitlene etter at boka var ferdig lest, og ikke i sammenheng med introduksjonen.

Likevel satt jeg igjen med en sterk følelse av enstemmighet. Boka i sin helhet, så vel som alle kapitlene, tar opp viktigheten av de tanker og det synet vi har om våre medmennesker. Et syn som bør preges av det humanistiske verdigrunnlaget med fokus på medmenneskelighet, respekt, dialog og relasjoner, heller enn diagnoser, gitte sannheter og profesjonell avstand. Med dette verdigrunnlaget i bunnen kan vi og fremtidige generasjoner «følgesvenner» rette fokuset mot å bidra til at våre medmennesker, med utfordringer knyttet til psykisk helse og rus, får utvikle seg til å bli sine egne selv. Subjekter med tanker, følelser og historier, som vi kan lytte til når de vil dele dem med oss.

helene-arnesen@outlook.com

✠	✠	SKUR- KEN	INSTR.	MEDI- KAM- ENT	DRIKK	PLA GET	✠
✠	ORDEN NAVN						
MENER							LAND
KON- FLIKT							
PL AT E			SLAG STED		V I D	V E	
VOK- ALER				ØYN- ER			
FU GL				VEKST DRIKK			
OPP FØRE			KARL				
DREGG						✠	KYK

Kaffepause-kryssord 3-2016

Løsning sendes
PB 51 – 2011 Strømmen
Innen 1. oktober 2016.
Merk: *Metaforumredaksjonen.*

Ta kopi og skriv på navn,
adresse og e-post.

Premie: kr. 250,- i avslag
på Årskonferansen - Vetre
eller Førjulsseminaret i Logen.

B	A	T	E	S	O	N	
E	D	U	K	A	T	I	V
V	E	T	T	R	E		E
E	N	E	E	N	G	E	L

Løsning 2-2016

**"Vitenskapen undersøker
- den beviser ikke ..."**

G. Bateson (Mind in nature)

TANKESTREKER — :

OM PC-TRØBBEL, LØSNINGSFOKUS OG IKKE-VITENDE POSISJONER.

Det er mye som skal gjøres om sommeren, og mange forventninger skal innfris.

Med familiære og andre sosiale aktiviteter, hyttebesøk og båtturer, fyker ukene av sted. Sommeren her i gården byr også på andre, mer fagrelaterte gjøremål, som å lage høstens Metaforum og å planlegge det årlige Førjulsseminaret.

Av de mer strevsomme aspekter i den sistnevnte sammenhengen var at undertegnede fikk problemer med tilgang til nettet i ukevis i sommer og brukte mye tid på å lete formålsløst etter en løsning - med diverse feilsøkningsprogrammer, men til slutt måtte også denne gjøre-selv personen be om hjelp fra ekspertene i Telenor. Systemet virker stabilt igjen nå, men verken undertegnede eller ekspertene er helt sikre hva som var galt og hva som løste trøbbelet til slutt. Kanskje var cluet bare det at de hadde en undrende og løsningsfokuseret tilnærming til problemet – og dermed løste det seg ...

Apropos løsningsfokus; Er det flere enn meg der ute som har lurt på hva som har skjedd i løpet av natten når pc'n har slått seg av – helt av seg selv og du får en beskjed om at nye oppdateringer er installert? *Hvordan* kan det skje når pc'n er logget av - og *hva* har "de" drevet mens du intetanende sov? På forespørsel - fra gud vet hvilken ukjent størrelse, om du godtar endringene eller ikke – svarer du ja, selv om du ikke aner hva det innebærer. Noen ganger fører det til nytt rot i systemet, som du ikke klarer å løse selv – for du vet jo ikke hva som er endret. Men du restarter likevel denne "skrivemaskinen" din på nytt og tenker på gamle dager – da ingen utenom deg selv hadde tilgang dine personlige arkiver og systemer, og du skulle ønske at noen "der ute" stilte deg det enkle løsningsfokuserte spørsmålet: — *Hvis det hadde skjedd et mirakel i løpet av natten, og problemet var løst, hva ville vært det første tegnet du hadde lagt merke når du våkner i morgen?* Mitt svar ville være: *At ingen hadde vært inne og tuklet med pc'n min mens jeg sov – uten å spørre om lov!*

Så fra løsningsfokus og over til mer ikke-vitende posisjoner; Min datasønn sier stadig: *Du trenger ikke skjønne hva som skjer med systemet mamma, du trenger bare vite hva du skal gjøre.* Altså en slags ikke-vitende posisjon, uten spekulering i årsak og virkning eller mulige bakenforliggende komplikasjoner. Det gjelder bare å følge instruksjonen – for å oppnå (ønsket?) virkning. Ikke dermed sagt at eventuelle komplikasjoner løser seg helt mirakuløst, men det hjelper som oftest det å be om hjelp fra noen som kan og vet litt mer enn deg – og så bruke de innspillene som passer best ... både for individet og systemet.

Som dere ser ble Metaforum ferdig og Førjulsseminaret går som planlagt.

Begge deler litt forsinket denne gangen, men – men ...

Kari Yvonne

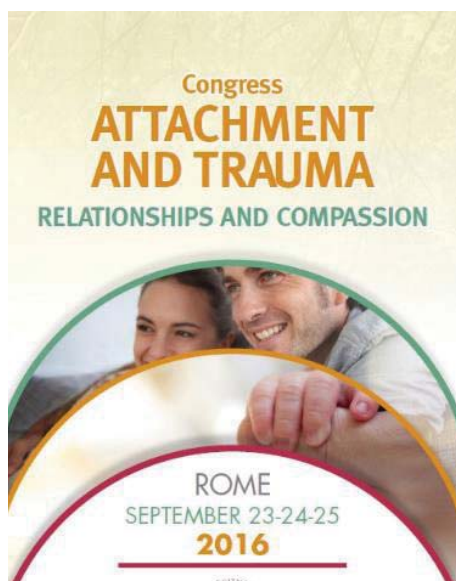

Det lyriske hjørnet:

Det er den draumen
det er den draumen me ber på
at noko vidunderleg skal skje
at det må skje
at tídi skal opna seg
at hjarta skal opna seg
at berget skal opna seg
at kjeldor skal springa
at draumen skal opna seg
at me ein morgonstund skal glida inn
på en våg me ikkje har visst um

Olav H. Hauge

Fra samlingen "Dropar i austvind" 1966

isc@istitutodiscienzecognitive.it

Forskningskontakt

Norsk forening for familierapi (NFFT)

Det gjøres mye interessant og viktig forskning innen familierapifeltet. Det finnes imidlertid pr. dags dato ikke en samlet oversikt over dette. Norsk forening for familierapi (NFFT) vil derfor tilby foreningens medlemmer en bred oversikt over forskningsfeltet i Norge og verden for øvrig på våre hjemmesider:

<http://www.nfft.no>

På hjemmesiden vil vi derfor bidra med informasjon om aktuelle forskningsprosjekter fra fagfeltet, det vil si både store og små forskningsprosjekter og forskningsopsummeringer.

Vi vil også ha linker til Ph.d.- og masteroppgaver fra ulike utdanningsinstitusjoner. I tillegg vil vi legge ut linker til sentrale nasjonale og internasjonale forskningsmiljøer innen familierapifeltet.

Lennart Lorås og
Camilla Jensen Oanes

er NFFTs forskningskontakter og kan kontaktes dersom noen trenger hjelp til å settes i forbindelse med ulike forskningsmiljø, spørsmål om forskning/forskningsprosjekter generelt og/eller info om relevant forskning som bør presenteres på hjemmesiden til NFFT.

Kontaktinfo:

Lennart: lennart.loraas@nfft.no

Camilla: camilla.jensen.oanes@nfft.no

NFFT FONDET - 2016

KR.50.000 TIL UTDELING.

EN FIN MULIGHET TIL Å KOMME I GANG MED DIN IDÈ.

Hvert år utdeles maksimalt kr. 50.000,- i støtte til en eller flere søkere.
Fondet er et resultat av overskuddet av Verdenskongressen i Oslo i 2000.

HVA KAN DET SØKES STØTTE TIL?

Det kan søkes om støtte til aktiviteter som ligger innenfor foreningens formålsparagraf.

- a. Å utbre kunnskap om, og skape anerkjennelse for familieterapi og familieorientert tenkning.
 - b. Å fremme samarbeid og kontakt mellom enkeltpersoner og grupper som er engasjert i familieterapi, undervisning og forskning relatert til familierapeutisk arbeid.
 - c. Å støtte forskning og annen fagutvikling innen familieterapi
- Tildelingen skal ikke være et driftstilskudd til offentlige tjenester, men et insitament til noe som det ikke fås tilskudd til andre steder.
 - Det kan gis tilskudd til et avgrenset prosjekt, delprosjekt eller å skrive en artikkel.
 - Fondsstyret kan ikke fullfinansiere prosjekter
 - Søkerne må forplikte seg til å gi en tilbakemelding, som kommer foreningens medlemmer til gode, i form av en artikkel/ innlegg i Metaforum eller Fokus på Familien.
 - Fondet er et resultat av verdenskongressen i Oslo i år 2000, der tema var Forsoning og der tredje verdens perspektivet var sterkt til stede. Det er ønskelig at tildelingene også bl.a. gjenspeiler dette perspektivet.
 - Utdeling av midler skjer etterskuddsvis på grunnlag av kvitteringer/bilag for utgifter

HVEM KAN SØKE? Medlemmer i NFFT kan søke støtte.

SØKNADSFRIST: 15.september 2016

VEILEDNING TIL SØKNADSSKJEMA:

1. Beskrivelse av det utviklings/inspirasjonsarbeidet det søkes om støtte til. Det ønskes en kort, men fyldig beskrivelse. Støtten skal ikke brukes som et driftstilskudd.
2. Det bør gå klart frem hvem søkeren representerer og i hvilken sammenheng "prosjektet" skal foregå.
3. Søkerne forplikter seg til å gi en tilbakemelding som kommer foreningen og medlemmene til gode, i form av en artikkel/ innlegg i Metaforum eller Fokus på Familien.

Søknad sendes fondets leder:
Randi F. Bagge: randi.bagge@vid.no

Elektronisk søknadsskjema og ytterligere info finner du på **www.nfft.no**: Nffts fond.

Heidelberg University Hospital

International Systemic Research Conference 2017

«Linking Systemic Research and Practice»

A conference that brings together senior and junior researchers with psychotherapists, health professionals, social workers, teachers, organizational consultants and managers, politicians and social activists.

Bodies and relationships: Neurobiology in families • Across the fence: In dialogue with Buddhism, logics and psychoanalysis • Political-societal conflicts and

Core Topics

their resolutions • Refugess: Their hopes, traumas and resources • Modern organizations and their managers • Healthy workplaces: How to survive modern jobs

Susan McDaniel,
Peter Fonagy, Eia Asen,
Bruce Wampold, Paul Knekt,
Mona Fishbane

Keynote Speakers

William Pinsof, Sheila McNamee,
Leslie Greenberg, Sandra Stith,
Renos Papadopoulos,
among others

March 8 – 11, 2017

Neue Universität, Grabengasse 3 – 5,
69117 Heidelberg

Host

Jochen Schweitzer & Matthias Ochs
Institute of Medical Psychology,
Heidelberg University Hospital,
Bergheimer Str. 20,
69115 Heidelberg, Germany

Online Registration

For more details see www.systemisch-forschen.de
Contact us at isr.2017@med.uni-heidelberg.de

THE VANCOUVER SCHOOL FOR NARRATIV THERAPY NORGE – PRESENTERER

Konferansen Terapeutiske Samtaler

Nye ideer innen narrative teori og praksis

Trondheim, Norge – 5.-7. Oktober, 2016

Workshops og presentasjoner ved:

Tom Stone Carlson (USA)

Helene Grau-Kristensen (Danmark)

Travis Heath (USA)

Nina Tejs-Jorring (Danmark)

Stephen Madigan (Canada)

Laurie Markham (USA)

David Marsten (USA)

Ottar Ness (Norge)

David Nylund (USA)

Sasha Pilkington (New Zealand)

Jack Saul (USA)

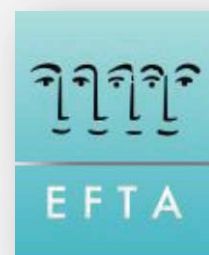
Jeff Zimmerman (USA)

Rabatt for medlemmer av Norsk Familieterapiforening

For å lese mer om workshop og for å melde deg på: therapeuticconversations.com

For mer informasjon, kontakt Ottar Ness på +47 90 12 53 12 eller ottar@ottarness.com

KONGRESS 2016:

athens 2016

28 September - 1 October, 2016

Se mer på <http://www.efta2016athens.gr/>
eller gå inn via NFFTs hjemmeside www.nfft.no

**Nordisk Kongress i familieterapi 2017:
MEETING IN THE MIDDLE
Family Therapy: Pathways Towards Reconciliation.**

Call for Abstracts for the 11th Nordic Family Therapy Congress

MEETING IN THE MIDDLE

Family Therapy: Pathways Towards Reconciliation 31.05 – 03.06.2017

With pleasure we invite Nordic family therapists to submit abstracts to present their methods, ideas, research and theoretical contemplations or poster displays. Abstracts need to be submitted via the congress website, before the deadline stated on the homepage.

Deadline is 31th of January 2017. Do not wait until the deadline to submit!

Please submit your abstract **online here below**. The chairman of the scientific committee Helga Tordardottir distributes the abstracts to the members of the scientific committee who then will review the abstracts. The Scientific Committee of the congress has representatives in all Nordic countries.

Please start by:

The name of the workshop

The name(s) of the Author(s) of the workshop

Working institution of the Author(s)

E-mail adress of the Author(s)

Please send a photo of the Author(s)

LANGUAGE

The official language of the congress is English. All abstract submissions and presentations are to be in English.

For mer informasjon se: Fokus på familiens facebooksider eller gå inn via NFFTs nettsider www.nfft.no - Lenker - Nordiske foreninger.

FFF: <http://www.fjolskyldumedferd.org> / fff@fjolskyldumedferd.org

📖 NYE BØKER:

Redaksjonen kan ikke omtale alle bøkene vi får til gjennomsyn. Den som ønsker å anmelde en av bøkene her får den til odel og eie.

Gyldendal Akademisk 2015

Bengt Lindström, Monica Eriksson

«Hva er det som gir god helse?» Dette enkle spørsmålet stilte den medisinske sosiologen Aaron Antonovsky for omkring tretti år siden. Det ble et vendepunkt i helseforskningens historie.

Licentia forlag 2016
Oddny Rød

Tastetrykk @

En bok om internett og sosiale medier i et relasjonsperspektiv.

Om utfordringer internett og sosiale medier kan ha i parforhold. Belyser sosiale mediers funksjon og rolle i mange menneskers liv.

I bokens første del er hovedfokuset de utfordringer internett og sosiale medier kan ha i parforhold.

I den andre delen belyser forfatteren sosiale mediers funksjon og rolle i mange menneskers liv. Videre beskrives flere temaer som omhandler par, blant annet nettdating og cybersex.

Videre settes søkelys på internett og sosiale medier i familier med små og store barn, samt digital mobbing og online partnervold.

Det er også et kapittel om nettavhengighet, samt et kapittel som omhandler hvordan man kan finne balanse i en digital hverdag

Fagbokforlaget 2016

“Miljøterapi”
Prinsipper, perspektiver og praksis”

Alicja Olkowska og Berit Landmark (red.)

Hva er god miljøterapi?
Hva gjør miljøterapi til terapi?
Hvilke prinsipper ligger til grunn og hvilke perspektiver er viktige å ha med seg inn i det praktiske miljøterapeutiske arbeidet?
I denne boken rettes oppmerksomheten mot miljøterapi som en egen form for terapi. Både etablert kunnskap på feltet, nye ideer og sammenhengen mellom disse presenteres og diskuteres av fagfolk og unge mennesker med egne erfaringer fra opphold i barneverninstitusjoner og institusjoner innen psykisk helsevern.
Et sentralt element gjennom hele boken er refleksjoner rundt hva som kan skje i mellom-menneskelige møter i ulike miljøterapeutiske kontekster og hvordan betydningsfulle endringsprosesser kan skapes.

Aschehoug 2016

“DET ER SLUTT.
Historier om løsrivelse”

En bok om forhold som går i oppløsning, fortalt med stemmen til den som går.

Gyldendal Akademisk 2016

”Hva skal vi med menneskerettigheter?”

Betydningen av menneskerettigheter i helse- og sosialfaglig arbeid

Elisabeth Gording Stang
Og Nora Sveaass

Profesjonsutøvere innenfor det helse- og sosialfaglige feltet utfører en rekke oppgaver som har betydning for ivaretagelsen av menneskerettigheter. Men det kan være krevende å få tak på hva menneskerettigheter egentlig er.

Hvordan skal man forholde seg til dem, og hvordan kan de ses på som verktøy i det daglige arbeidet? Dette ønsker forfatterne å gi noen svar på.

Gyldendal 2016

”Et bedre liv”

Anne Landheim, Frøy Lode Wiig, Marit Brendbekken, Morten Brodahl, Stian Biong

Historier, erfaringer og forskning om recovery ved rusmiddelmissbruk og psykiske helseproblemer.

Blant alle historiene om strevsomme liv finnes det også historier om håp og om liv som har tatt en positiv vending. Denne boka presenterer slike bedringshistorier. I *Et bedre liv* er det personer som selv har opplevd «å komme seg bort» fra rusproblemer og psykiske helseproblemer som forteller sine historier.

Alt hentet fra forlagenes omtaler. Red.

Nye Bøker:

Gyldendal 2016

Nytt opplag

med nye og oppdaterte bidrag.

Barn og unge i psykoterapi

Bind 1 og 2

Hanne Haavind, Haldor Øvreide

Bidragstere:

Mette Bengtson, Anne Lothe Brunstad,
Reidun Hafstad, Kirsti R. Haaland,
Hanne Haavind, Astri Lindberg, Tori Mauseth,
Rigmor Grette Moe, Vibeke Moe,
Magne Mæhle, Marte Nilsson, Lars Smith,
Birgit Svendsen, Anne Syverstad,
Vigdis Wie Torsteinsson, Anett Apeland, Are Evang, Bjørg
Grova, Susan Hart,
Marina Hvitstendahl, Trine K. Jensen,
Svein Mossige, Cecilie Fronth Nyhus,
Rolf Sundet, Helene Trana.

Kapitlene er fordelt i to bind, og i begge bind finnes kapitler som gir innføring i de ganske så ulike *format* som brukes for å organisere og presentere behandlingen. Mens andre kapitler utdyper *metodiske fremgangsmåter* i selve behandlingsforløpet slik dette er en form for samarbeid som er rettet mot et mål og strekker seg over tid.

Gyldendal 2015

Håndbok i kognitiv terapi

Torkil Berge, Arne Repål

Kognitiv terapi er en etterspurt terapiform som anvendes i stadig nye sammenhenger. Det er utviklet tilnærminger som er tilrettelagt for en lang rekke psykiske og somatiske lidelser, og som bygger på dokumentert kunnskap.

Universitetsforlaget 2016

Utvidet forståelse og håndtering via mekling.

Høykonflikt krever store ressurser og ødelegger manges liv. Forfatteren viser hvordan konflikter kan eskalere og hvordan de kan løses.

Grethe Nordhelle er en av landets mest erfarne høykonfliktmeklere og har skrevet boken spesielt for meklere på ulike konfliktarenaer, psykologer, andre helse- og sosialarbeidere og studenter i familierapi og konflikthåndtering mfl. Boken er også aktuell for alle som ønsker å bli bedre på å forstå og takle krevende konflikter.

Gyldendal 2016

"Lev godt med sykdom"

Torkil Berge, Elin Fjerstad

Denne boken gir deg mentale verktøy for selvhjelp. Når vi blir syke, trenger vi sterke mentale muskler. Vi kan ikke tenke oss friske, men vi kan tenke oss sterke og verdige. Da kan vi bedre stå opp mot plagene og problemene som følger i kjølvannet av sykdom.

Bli bokanmelder.

Kontakt redaksjonen: kariyk@online.no

INNHold: METAForum 3-2016

FASTE SPALTER:

Foreningsinfo	2
Redaksjonens røst	3
Styrets side: Pelle Slagsvold	4
Det lyriske hjørnet	37
Ris og ros	-
Kryssord	34
Nye bøker	42-43

ARTIKLER, REPORTASJER OG REFERATER

Systemisk kafé med Karl Tømm.

Referent: Marianne Nordlien 5

Systemisk kafé med Stephen Madigan

Referent: Jarle Svandal 9

Systemisk kafé med Nora Sveaass

Referent: Vibeke Lorentzen 12

Systemisk kafé med Kristi R Haaland

Ref.: Kristin S. Breda 15

Artikkel: "Hjelp til å være far"

Ved Jarle Svandal 17

Fra Årskonferansen 2016:

Workshop med Trude Aarnes

Ref. Rune Zahl-Olsen 23

Workshop med Åse Holmberg

Ref.: Lennart Lorås 24

Workshop med Arne Kallkleiv

og ansatte ved Romerike fam. kontor

Ref.: Kristin H. Dahl 26

Workshop med Kristin M. Holst

Ref. Henriette C. Alsing 28

Workshop med Yngve Kollveit

Ref.: Ellen Kirkebø Landa 29

Tankestreker -

Ved Kari. Yvonne Kjølås 35

BOKOMTALER:

"Histoier om løsrivelser"

Av Sissel Gran

Ved Kari Yvonne Kjølås 32

"Det går for sakte ..."

Av Bengt Karlsson (Red.)

Ved Helene Arnesen 33

1ste annonsering NFFTs årskonferanse på Vetre 2017

31

Vedlegg: Invitasjon til Førjulsseminaret i Gamle Logen

Midtsider

Info om NFFT-fondet

37

Avsender:
NFFT: Norsk forening
for familierapi
Postboks 51
2011 STRØMMEN

**NFFT - Norsk forening for familierapi
inviterer til det 19. førjulsseminaret
torsd. 8. og fred. 9. desember 2016
i Gamle Logen - i Oslo sentrum.**

"En verden i forandring - Kunnskap og erkjennelse"

HOVEDFORELESERE:

Nora Bateson

Filmskaper, redaktør og skribent.
Leder av IBI (International Bateson Institute).

Arild Aambø

Lege og seniorrådgiver ved NAKMI
(Nasjonal kompetanseenhet for minoritets-
helse ved Oslo universitetssykehus).

Fra innholdet:

- *Hvordan utvide vår forståelse av det komplekse slik at vi kan utvikle vårt samspill med verden?*
- *Migrasjon, integrering og epistemologisk forståelse.*
- *Terapeutiske utfordringer og muligheter.*
- *Overganger, diskurs og identitet.*

Innledninger ved:

- **Safia Abdi Haase**
- Sykepleier, master i internasjonal sosial velferd og helsepolitikk.
- **Abid Qayyum Raja** - Advokat og politiker.

Seminarer er åpent for alle.

Sett av dagene allerede nå!

Velkommen!

NFFT og Metaforum

Det blir musikalske og andre innslag underveis i programmet.

Fullstendig invitasjon er innlagt i dette bladet - påmelding: www.nfft.no